
Vergaderjaar 2026–2027

37 020 M

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Klimaat- en energiefonds (M) voor het jaar 2027

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

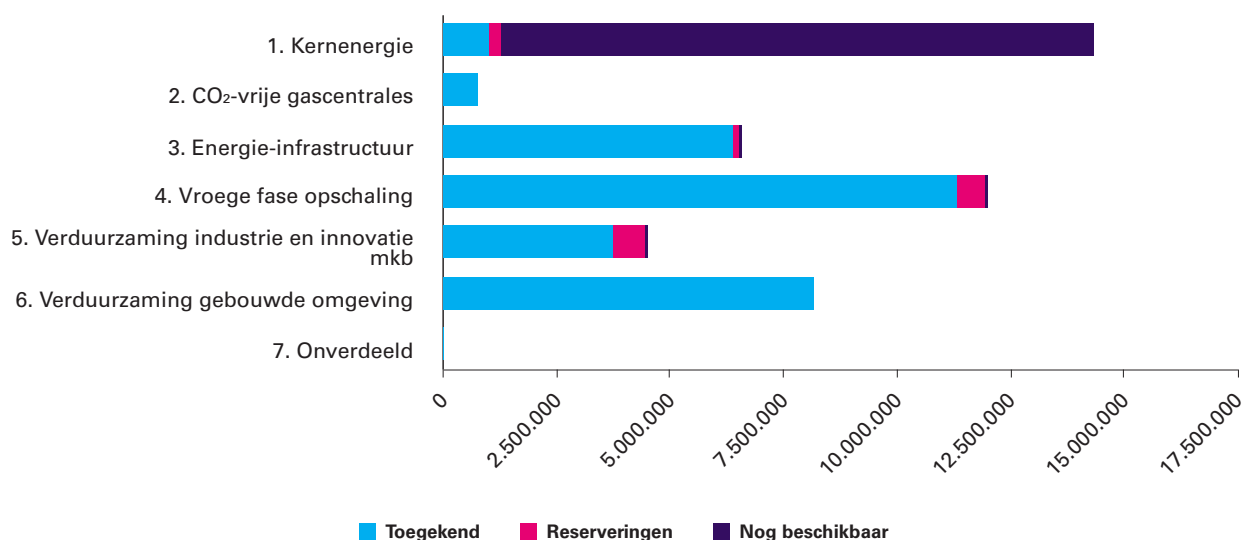
Toegekende en beschikbare middelen	3
A. Artikelsgewijze toelichting bij het begrotingswetsvoorstel	4
B. Artikelsgewijze toelichting bij de begrotingsartikelen	5
1. Leeswijzer	5
2. Beleidsagenda	7
Beleidsprioriteiten	7
Belangrijkste beleidsmatige mutaties	9
Stategische Evaluatie Agenda	12
3. Beleidsartikelen	13
3.1 Beleidsartikel 1 Kernenergie	13
3.2 Beleidsartikel 2 CO2-vrije gascentrales	17
3.3 Beleidsartikel 3 Energie-infrastructuur	19
3.4 Beleidsartikel 4 Vroege fase opschaling	23
3.5 Beleidsartikel 5 Verduurzaming industrie en innovatie mkb	27
3.6 Beleidsartikel 6 Verduurzaming gebouwde omgeving	30
3.7 Beleidsartikel 7 Onverdeeld	32
4. Bijlagen	34
Bijlage 1: Totaaloverzicht Klimaat- en energiefonds	34
Bijlage 2: Rijksbrede Klimaat- en energiefonds bijlage	57

TOEGEKENDE EN BESCHIKBARE MIDDELEN

Normaliter start de Memorie van Toelichting van een (fonds)begroting met de «geraamde uitgaven en ontvangsten». Voor de begroting van het Klimaat- en energiefonds (KEF) is er bewust gekozen om de Memorie van Toelichting te starten met de «toegekende en beschikbare middelen». De reden hiervoor is dat een figuur met de «geraamde uitgaven en ontvangsten» geen informatie zou verschaffen, omdat met het KEF enkel middelen worden overgeheveld naar departementale begrotingen. Een nadere toelichting hierop is te lezen in de leeswijzer.

Figuur 1 geeft een overzicht van reeds met het Meerjarenprogramma Klimaat- en energiefonds 2027 (hierna MJP 2027) (en verder) toegekende-, gereserveerde en nog beschikbare middelen. Daarmee is het grootste deel van de middelen uit het Klimaat- en energiefonds bestemd, met uitzondering van het perceel Kernenergie. Op totaalniveau is nog € 13,2 mld vrij te besteden, waarvan € 13 mld op het perceel Kernenergie en € 0,2 mld op de overige percelen.

Figuur 1 Weergave reserveringen, toegekende- en nog beschikbare middelen Klimaat- en energiefonds (bedragen x € 1 mln)

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET BEGROTINGSWETSVOORSTEL

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld. Krachtens artikel 4 lid 1 van de Tijdelijke wet Klimaat- en energiefonds wordt jaarlijks de begrotingsstaat van het Klimaat- en energiefonds vastgesteld.

Het wetsvoorstel strekt ertoe om de onderhavige begrotingsstaat voor het aangegeven jaar vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten tezamen vormen de Rijksbegroting voor dat jaar. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota.

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de uitgaven, verplichtingen en ontvangsten vastgesteld. De in de begrotingsstaat opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zogenoemde begrotingstoelichting).

De Minister van Klimaat en Groene Groei,

S. van Veldhoven - van der Meer

B. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ DE BEGROTINGSARTIKELLEN

De Minister van Klimaat en Groene Groei heeft twee begrotingen:

1. De beleidsbegroting (Hoofdstuk 23 van de Rijksbegroting) en;
2. de fondsbegroting van het KEF (Hoofdstuk M van de Rijksbegroting).

Voor u ligt de begroting van het KEF.

1. Leeswijzer

Deze leeswijzer gaat in op de volgende onderwerpen:

1. Begrotingsstructuur;
2. Groeiparagraaf;
3. Ondergrenzen toelichtingen.

1. Begrotingsstructuur

Beleidsagenda

Dit onderdeel bevat onder «beleidsprioriteiten» het doel van het KEF en de belangrijkste ontwikkelingen ten opzichte van de Voorjaarsnota / 1^e suppletoire begroting Klimaat- en energiefonds 2026. Vervolgens worden de belangrijkste beleidsmatige mutaties toegelicht die met de Ontwerpbegroting 2027 zijn verwerkt.

Begrotingsartikelen

In de begrotingsartikelen worden de zes deelprogramma's van het KEF beschreven. Daarnaast is begrotingsartikel 7 Onverdeeld opgesteld om toevoegingen en onttrekkingen aan het fonds op te nemen.

1. Kernenergie
2. CO₂-vrije gascentrales
3. Energie-infrastructuur
4. Vroege fase opschaling
5. Verduurzaming industrie en innovatie mkb
6. Verduurzaming gebouwde omgeving
7. Onverdeeld

De opbouw per begrotingsartikel is respectievelijk de algemene doelstelling, de rol en de verantwoordelijkheid van de minister van Klimaat en Groene Groei, de beleidswijzigingen, de tabel met de budgettaire gevolgen van beleid (hierna: budgettaire tabel) met bijbehorende toelichtingen op de financiële instrumenten, een verdiepingstabel en een toelichting op de begrotingsmutaties.

Binnen de begrotingsartikelen zijn de KEF-middelen gecategoriseerd naar:

[1] - Toekenning zonder voorwaarde

Maatregelen die zijn toegekend voldoen aan alle voorwaarden (indien die gesteld zijn) en worden direct overgeheveld naar de begroting van het betreffende ministerie.

[2] - Toekenning onder voorwaarde

Maatregelen die zijn toegekend onder voorwaarden worden in principe toegekend, maar worden pas overgeheveld als aan alle voorwaarden is voldaan.

[3] - Reserveringen

Reserveringen zijn middelen die in principe zijn gereserveerd voor een maatregel, maar nog niet zijn toegekend. Voor reserveringen geldt altijd dat het voorstel nog verder moet worden uitgewerkt (en aan de eventueel aanvullend gestelde voorwaarden moet voldoen). Besluitvorming over reserveringen vindt plaats bij het eerstvolgende MJP 2028 en wordt dus altijd opnieuw gewogen.

[4] - Resterende middelen

Middelen die nog beschikbaar zijn binnen een begrotingsartikel.

Zie het MJP 2027 voor meer informatie over de financiële spelregels.

Er is bewust voor gekozen om een verdiepingstabel binnen ieder beleidsartikel (artikel 1 t/m 7) te plaatsen. De verdiepingstabel biedt in het geval van het KEF meer informatie dan de budgettaire tabel, want in de verdiepingstabel zijn per artikel de overhevelingen voor het MJP 2027 te zien. Vanuit het KEF worden geen overhevelingen naar private partijen gedaan, maar alleen overhevelingen naar departementale begrotingen.

Bijlagen

Tot slot bevat dit begrotingshoofdstuk twee bijlagen. Bijlage 1 «totaaloverzicht Klimaat- en energiefonds» geeft alle toegekende budgetten, reserveringen, verhoudingen modaliteiten per maatregel en uitvoeringskosten weer.

Daarnaast wordt in bijlage 2 een totaaloverzicht opgenomen van de reeds toegekende budgetten op de verschillende departementale begrotingen.

2. Groeiparagraaf

Evaluatie Klimaat- en energiefonds

Conform artikel 8 van de tijdelijke wet Klimaat- en energiefonds (KEF) moet er binnen vier jaar na de inwerkingtreding van deze wet aan de Staten-Generaal een verslag verzonden worden over de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk. In 2027 vindt een evaluatie plaats van het KEF, en worden deze resultaten voor de zomer met de Staten-Generaal gedeeld.

Naamswijziging Klimaat- en energiefonds

Op 1 januari 2026 is de naam van het Klimaatfonds gewijzigd naar het Klimaat- en energiefonds (KEF). Aansluitend hierop is de naam van het fonds formeel aangepast in de begrotingsstukken vanaf de ontwerpbegroting 2027.

3. Ondergrenzen toelichtingen

Voor de volledigheid worden in deze begroting alle mutaties toegelicht.

2. Beleidsagenda

Beleidsprioriteiten

Het KEF volgt uit artikel 2 lid 1 Tijdelijke wet Klimaat en energiefondsen[[Stb. 2024, 16](#)]. Artikel 4 lid 1 van diezelfde wet bepaalt dat jaarlijks een formele Klimaat- en energiefondsbegroting wordt opgesteld, die als onderdeel van de Rijksbegroting op Prinsjesdag wordt aangeboden aan het parlement. Deze begroting geeft invulling aan dit artikel en bevat een integraal overzicht van de overgehevelde middelen uit het KEF naar departementale begrotingen. Daarnaast geeft deze begroting een inzicht in welke middelen nog beschikbaar zijn.

Het KEF heeft als doel het faciliteren van maatregelen die bijdragen aan het behalen van de broeikasgasreductie-doelen van tenminste 55% in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050 (artikel 2, eerste en tweede lid Klimaatwet). Daarnaast beoogt het KEF bij te dragen aan de transitie naar een klimaatneutrale energievoorziening, economie en samenleving en een rechtvaardige klimaattransitie. Dit gebeurt door middel van het beschikbaar stellen van financiële middelen voor drie specifieke bestedingsdoelen, zoals omschreven in artikel 2 lid 2 Tijdelijke wet Klimaat- en energiefondsen:

- A - een broeikasgasneutrale energievoorziening in 2050;
- B - het stimuleren van de implementatie van technieken voor energie-efficiëntie en het stimuleren van de toepassing van hernieuwbare energie en overige broeikasgas-reducerende en circulaire technieken en maatregelen in het bedrijfsleven;
- C - het stimuleren van de toepassing van technieken voor energie-efficiëntie, van hernieuwbare energie en van koolstofvastlegging in de gebouwde omgeving.

Om de bovenstaande doelstellingen te kunnen behalen, is het van belang de komende jaren consistent te investeren in klimaatmaatregelen die direct en indirect CO₂-emissies reduceren. Het KEF maakt, naast andere instrumenten zoals de SDE++, deze investeringen mogelijk omdat zij de beschikbaarheid van middelen op de middellange termijn garandeert. Daarnaast helpt het fonds om zorgvuldige en integrale besluitvorming over de besteding van deze middelen te borgen. Overheidsuitgaven dragen ook bij aan het realiseren van de randvoorwaarden voor de klimaat- en energietransitie, zoals nieuwe energie-infrastructuur, en faciliteren de noodzakelijke verduurzaming van bepaalde sectoren, zoals industrie en gebouwde omgeving.

De doelen van het KEF zijn verder uitgewerkt tot algemene doelstellingen voor ieder van de zes percelen. De percelen worden in deze begroting aangeduid als «artikelen». Daarnaast is begrotingsartikel 7 Onverdeeld opgesteld om toevoegingen en onttrekkingen aan het fonds op te nemen. De algemene doelstellingen per artikel worden verderop in deze begroting nader toegelicht. De initiële verdeling van middelen was conform de indicatieve budgetverdeling in de Memorie van Toelichting van de Tijdelijke wet Klimaat- en energiefondsen. De huidige verdeling (toekenningen onder voorwaarde, reserveringen en resterende middelen) van de middelen na verwerking van het MJP 2027 is als volgt:

- Kernenergie (€ 13,3 mld),
- CO₂-vrije elektriciteitscentrales (€ 0),
- Energie-infrastructuur (€ 1,0 mld),
- Vroege fase opschaling (€ 2,7 mld),
- Verduurzaming industrie en innovatie mkb (€ 2,4 mld),

- Verduurzaming gebouwde omgeving (€ 25,4 mln),
- Onverdeeld (€ 0).

Als gevolg van toevoegingen en afomingen is de totale omvang van het KEF gewijzigd. In totaal staat er op dit moment € 19,4 mld op het KEF, waarvan een gedeelte voorwaardelijk is toegekend of gereserveerd voor het MJP 2028 (namelijk € 6,2 mld). In totaal is € 13,2 mld nog niet bestemd voor specifieke maatregelen. Deze middelen vallen vooral onder het perceel Kernenergie (€ 13,0 mld) en de overige percelen (€ 0,2 mld).

Tabel 1 Totale omvang Klimaat- en energiefonds (bedragen in € 1.000)

Totaaloverzicht Klimaat- en energiefonds	€ x 1.000
Budget bij aanvang	35.000.000
Toekenningen en overhevelingen urgente uitgaven 2022/2023	– 3.973.350
Onttrekking - Dekking generaal beeld voorjaar 2022	– 880.000
Toevoeging - Loon- en prijsbijstelling 2022	82.753
Stand ontwerpbegroting MJP 2024	30.229.403
Toekenningen en overhevelingen MJP 2024	– 11.006.796
Toevoeging - Ophoging voorjaarsbesluitvorming Klimaat	807.500
Onttrekking - Dekking generaal beeld voorjaar 2023	– 806.613
Toevoeging - Loon- en prijsbijstelling 2023	1.867.024
Stand ontwerpbegroting MJP 2025	21.090.518
Toekenningen en overhevelingen MJP 2025	– 4.669.552
Tussentijdse overhevelingen (NJN en ISB)	– 207.300
Terugvloeit van departementale begrotingen (VJN)	80.201
Toevoeging - Loon- en prijsbijstelling 2024	737.093
Hoofdlijnenakkoord - Ophoging perceel Kernenergie	9.500.000
Hoofdlijnenakkoord - Verlaging waterstof en batterijen	– 971.000
Ophoging CO ₂ -heffing voor industrie en afvalverbrandingsinstallaties	441.000
Ophoging noodfonds bedrijven	24.700
Stand ontwerpbegroting MJP 2026	26.025.660
Toekenningen en overhevelingen MJP 2026	– 5.036.525
Terugboeking van departementale begrotingen	902.477
Afboeken eindejaarsmarge Klimaat- en energiefonds	– 148.417
Onttrekking - Dekking generale beeld Voorjaarsnota 2025	– 600.000
Onttrekking wegens wijzigingen in normeren en beprijzend beleid	– 424.000
Toevoeging - Loon- en prijsbijstelling 2025	516.925
Stand ontwerpbegroting MJP 2027	21.236.120
Toekenningen en overhevelingen MJP 2027	– 2.401.239
Opboeken eindejaarsmarge en bijstellingen Klimaat- en energiefonds	252.572
Terugboeking van departementale begrotingen	2.595
Toevoeging - Loon en prijsbijstelling 2026	407.512
Onttrekking - Dekking mijnbouwschade Limburg en EET	– 50.205
Stand ontwerpbegroting MJP 2028	19.447.355
Waarvan voorwaardelijke toekenningen en reserveringen ¹	6.241.759
Waarvan nog niet gealloceerd voor een specifieke maatregel	13.205.596

¹ De maatregelen 'Deelname EBN in CCS-infrastructuur (CO₂-transport en -opslag)' en «Aramis voltoop» betreffen toekenningen en staat ook zo opgenomen in het MJP 2026. Aangezien er nog geen FID is genomen, staan de middelen nog in het fonds en zijn deze conform de begrotingssystematiek in de totaaltabel als toekenning onder voorwaarde in de begroting opgenomen.

Belangrijkste beleidsmatige mutaties

Totaaloverzicht belangrijkste beleidsmatige mutaties t.o.v. vorig jaar

Tabel 1 geeft een overzicht van de belangrijkste beleidsmatige mutaties ten opzichte van de Klimaatfondsbegroting 2026. Dit zijn de grootste en de politiek-relevante mutaties. Aangezien er vanuit het KEF geen directe uitgaven kunnen worden gedaan, zijn de middelen overgeboekt naar departementale begrotingen. Onder de mutaties bij de Ontwerpbegroting 2027 wordt ingegaan op de mutaties per perceel. De onderliggende maatregelen zijn toegelicht in het beleidsartikel.

Tabel 2 Belangrijkste beleidsmatige mutaties t.o.v. vorig jaar (bedragen x € 1.000)									
	Art.	2026	2027	2028	2029	2030	2031	na 2031	cum
Stand ontwerpbegroting 2026 (inclusief NvW en amendementen)		478.163	1.683.243	2.187.456	2.579.700	2.080.959	2.006.940	10.154.159	21.170.620
Belangrijkste mutaties									
Totaal mutaties eerste suppletoire begroting 2026									
Kasschuiven	1,3,4,5,6&7	– 93.358	– 431.865	– 372.619	– 103.256	206.315	503.493	291.290	0
NEO	1	– 43.500	– 50.300						– 93.800
Nationale deelneming Warmte	3	– 26.000	– 47.000	– 5.000	– 5.000	– 4.000			– 87.000
Duurzame luchtvaartbrandstoffen (E-fuels)	4		– 22.550	– 74.700	– 30.000	– 7.650	– 15.100		– 150.000
Energiebesparing mkb: energiebesparingsfonds mkb	5	– 35.000							– 35.000
Energiebesparing mkb: Uitbreiding ontzorgingsprogramma	5	– 10.000							– 10.000
Maatwerk AER	5	– 5.000	– 15.000	– 20.000	– 10.000				– 50.000
SAH	6	– 15.000	– 23.500			– 38.500			– 77.000
Loon en prijsbijstelling	7	11.062	45.910	42.437	49.347	39.831	36.091	181.169	405.847
Overige mutaties	1-7	126.321	– 49.099	– 34.830	– 41.529	– 39.103	– 51.250	– 9.053	– 98.543
Mutaties Nota van Wijziging eerste suppletoire begroting 2026									
Mutaties Energieschokmaatregelen pakket	1,3,4,5&6	– 70.000	– 32.000	– 65.200	– 92.200	– 3.000	– 48.000		– 310.400
Mutaties Waterstofopslag project Hystock	3						– 287.500		– 287.500
Mutaties Productie hernieuwbare waterstof: Elektrolyse, onshore: 500-1.000 MW: Productiesubsidies (OWE)	4		– 11.000	– 22.000	– 33.000	– 56.000	– 56.000	– 102.000	– 280.000
Totaal mutaties ontwerpbegroting 2027									
Kasschuiven	1,2,3,4,5, 6 & 7	– 290.815	– 65.632	296.298	2.932	51.124	7.212	– 1.119	0
Kernenergie	1	– 20.824	– 25.600	– 44.883	– 31.135	– 10.375	28.041	99.444	– 5.332
Energie- infrastructuur	3	1.385	6.378	10.735	3.029	– 2.127	– 1.995	14.352	31.757
Vroege Fase opschaling	4	1.957	– 146.252	– 89.548	– 11.389	– 5.502	– 8.018	– 14.050	– 272.802
Verduurzaming industrie en innovatie mkb	5	1.562	– 4.589	– 24.164	– 18.226	– 15.563	– 15.026	24.742	– 51.264
Verduurzaming gebouwde omgeving	6	109	379	409	474	311	1	1.731	3.414
Onverdeeld (verdeling loon- en prijsbijstelling)	7	– 11.062	– 39.346	– 42.437	– 49.347	– 32.281		– 181.169	– 355.642
Stand ontwerpbegroting 2027		0	772.177	1.741.954	2.210.400	2.164.439	2.098.889	10.459.496	19.447.355

Toelichting

1^e suppletoire begroting 2026

Met de 1^e suppletoire begroting zijn de toekenningen uit het Ontwerp MJP 2027 verwerkt plus technische mutaties zoals kasschuiven, herschikkingen en loon- en prijsbijstelling. De grootste toekenningen die zijn

overgeheveld naar andere departementen zijn Projectorganisatie NEO NL (KGG), Nationale deelneming warmte (KGG), Duurzame luchtvaartbrandstoffen (E-fuels) (IenW), Energiebesparing mkb (KGG) en SAH (VRO). Daarnaast zijn er kasschuiven doorgevoerd om de middelen in een aangepast kasritme te plaatsen. Tot slot is er loon- en prijsbijstelling toegevoegd aan het KEF.

Nota van Wijziging (NvW) 1^e suppletoire begroting

In de Kamerbrief «Acties Weerbaarheid Energieschok» (d.d. 20 april 2026) worden enkele maatregelen aangekondigd, waarvoor middelen uit het Klimaatfonds worden ingezet. Middels deze Nota van Wijziging zijn middelen vanuit het KEF overgeheveld naar verschillende ministeries ter uitvoering van deze maatregelen. De Nota van Wijziging bestaat uit het energieschokmaatregelenpakket, project Hystock en OWE3.

Ontwerpbegroting 2027

Kasschuiven

Op het Klimaat- en energiefonds worden kasschuiven gedaan om de middelen in het juiste kasritme te zetten. Hierbij worden ook middelen uit de periode t/m 2031 verschoven naar 2032 t/m 2035. Op deze manier worden de middelen in kasritmes gezet die zo goed mogelijk aansluiten bij de maatregelen waarvoor middelen in het fonds zijn gereserveerd.

Kernenergie

Binnen het perceel Kernenergie worden er in de Ontwerpbegroting 2027 middelen overgeheveld voor Bedrijfsduurverlenging (€ 13,6 mln, naar KGG), Nieuwbouw Kerncentrales (€ 55,5 mln, bovenop overheveling van € 9 mln bij 1^e suppletoire begroting, naar KGG) en IPCC (€ 200 mln, naar KGG). Daarnaast wordt de loon- en prijsbijstelling van perceel onverdeeld toegevoegd aan dit perceel (in totaal € 215,7 mln).

Energie- infrastructuur

Binnen het perceel Energie-infrastructuur worden er in de Ontwerpbegroting 2027 middelen overgeheveld voor Inrichting programma-organisatie elektrificatie resterend fossiel-treinverkeer NL (€ 3,5 mln, naar IenW), Elektrificatie van de spoorlijn Zutphen-Hengelo-Oldenzaal (€ 16 mln, naar IenW) en waterstofcavernes 5 t/m 13 (€ 245 mln, naar KGG). Daarnaast is er een terugboeking en wordt de loon- en prijsbijstelling van perceel onverdeeld toegevoegd aan dit perceel (in totaal € 28,3 mln).

Vroege Fase opschaling

Binnen het perceel Vroege Fase opschaling worden er in de Ontwerpbegroting 2027 middelen overgeheveld voor Industriële Demand Side Response (35 mln, voor KGG), Publiekscampagne deelmobiliteit (€ 2 mln, voor IenW), Subsidieregeling Emissieloos Landbouwmaterieel (€ 20 mln, voor LVVN), Continuering subsidie omschakeling plasticverwerkers (€ 3 mln) en de DEI+CE (€ 20 mln). Daarnaast wordt de loon- en prijsbijstelling van perceel onverdeeld toegevoegd aan dit perceel (in totaal € 61,1 mln).

Verduurzaming Industrie en innovatie mkb

Binnen het perceel Verduurzaming Industrie en innovatie mkb worden er in de Ontwerpbegroting 2027 middelen overgeheveld voor de Intensivering DEI+ (€ 100 mln, naar KGG). Daarnaast wordt de loon- en prijsbijstelling van perceel onverdeeld toegevoegd aan dit perceel (meerjarig € 48,8 mln).

Verduurzaming gebouwde omgeving

Binnen het perceel Verduurzaming gebouwde omgeving worden er in de Ontwerpbegroting 2027 geen aanvullende middelen overgeheveld. De loon- en prijsbijstelling van perceel onverdeeld wordt toegevoegd aan dit perceel (meerjarig € 3,4 mln).

Onverdeeld

Vanuit perceel onverdeeld wordt de loon- en prijsbijstelling verdeeld over alle percelen (meerjarig € 357,3 mln).

Strategische Evaluatie Agenda

De Strategische Evaluatie Agenda is bedoeld om inzicht te krijgen in effecten van beleidsmaatregelen. Op deze wijze kunnen leerervaringen benut worden om het beleid tussentijds bij te sturen, als dat nodig blijkt.

Tabel 3 Strategische Evaluatie Agenda

Thema	Type onderzoek	Afronding	Status	Toelichting onderzoek	Begrotings- hoofdstuk	Begrotingsar- tikel(en)	Vindplaats
Klimaatfonds	ex-durante	2027	wordt uitgevoerd	Artikel 8 van de Tijdelijke Wet Klimaat- en energiefonds schrijft voor dat de Minister binnen vier jaar na de inwerkingtreding van deze wet een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van het KEF naar de Staten-Generaal stuurt.	M		

3. Beleidsartikelen

3.1 Beleidsartikel 1 Kernenergie

A. Algemene doelstelling

Het eerste begrotingsartikel van het KEF is bedoeld voor maatregelen voor Kernenergie. De doelstelling van dit begrotingsartikel is als volgt:

- Het onderzoeken van het veilig en doelmatig verlengen van de levensduur van de kerncentrale in Borssele.
- Het voorbereiden van de bouw van vier nieuwe kerncentrales. Hierbij gaat het onder andere om:
 - Het bepalen van een (voorkeurs)locatie voor de eerste twee nieuwe kerncentrales en het bepalen van de techniek die gebruikt zal worden. Onderdeel hiervan is ook het opstellen van een milieueffectrapportage.
 - Het uitwerken van een financieringsconstructie voor de bouw van de eerste twee nieuwe kerncentrales, in samenspraak met commerciële partijen.
 - Het laten uitvoeren van de benodigde (haalbaarheids)studies voor de eerste twee nieuwe kerncentrales door relevante commerciële partijen en hier middelen voor beschikbaar stellen.
 - Het uitwerken van een organisatiestructuur voor het uitvoeren van de overheidsrol bij de aanbesteding, bouw en exploitatie van de nieuwe kerncentrales.
 - Het in kaart brengen van de benodigde extra te zetten stappen voor de realisatie van een derde en vierde kerncentrale.
- Het creëren van randvoorwaardelijk beleid voor de ontwikkeling van kernenergie in Nederland. Daarbij gaat het onder andere om:
 - Het versterken van de nucleaire kennisinfrastructuur. Om als Nederland op een effectieve en veilige wijze nieuwe kerncentrales te bouwen, moet onze kennisinfrastructuur verbeterd worden.
 - Het versterken van de Europese en internationale samenwerking en kennisuitwisseling.
 - Het versterken van de Nederlandse en Europese waardeketen en brandstofcyclus.
- Het versnellen van de ontwikkeling van Small Modular Reactors (SMR's) door te ondersteunen bij de overgangsfase van ontwerp naar realisatie.
 - D.m.v. simulaties met stakeholders knelpunten en kansen rondom SMR's inzichtelijk maken.
 - In kaart brengen potentie en mogelijke inpassing SMR's in het Nederlandse energiesysteem, evenals de randvoorwaarden.
 - Daaruit voortvloeiende keuzes en doelen verder concretiseren in nationale visie op SMR's.
- Zorgdragen voor voldoende uitvoeringscapaciteit bij het Rijk en decentrale overheden.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Klimaat en Groene Groei is als Fondsbeheerder verantwoordelijk voor de begroting van het KEF. Zij is daarmee primair verantwoordelijk voor het beheer en de uitvoering van het KEF. Naast Fondsbeheerder is de Minister van Klimaat en Groene Groei beleidsinhoudelijk verantwoordelijk voor kernenergie.

C. Beleidswijzigingen

In dit artikel is geen sprake van beleidswijzigingen.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 4 Budgettaire gevolgen van artikel 1 Kernenergie (bedragen x € 1.000)							
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Verplichtingen	0	0	616	612.510	1.050.939	1.234.522	1.520.186
Uitgaven	0	0	616	612.510	1.050.939	1.234.522	1.520.186
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken							
Kernenergie onverdeeld	0	0	616	612.510	1.050.939	1.234.522	1.520.186

Tabel 5 Meerjarenoverzicht Beleidsartikel 1 Kernenergie (bedragen x € 1.000)								
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032 t/m 2035 Totaal
Verplichtingen Kernenergie	0	0	616	612.510	1.050.939	1.234.522	1.520.186	8.919.024
Uitgaven Kernenergie	0	0	616	612.510	1.050.939	1.234.522	1.520.186	13.337.797

Geschatte budgetflexibiliteit

Tabel 6 Geschatte budgetflexibiliteit	
	2027
Toekenning onder voorwaarde	0%
Reservering	2%
Vrije ruimte	98%

Middelen in het KEF zijn niet juridisch verplicht of bestuurlijk gebonden. In het perceel Kernenergie zijn middelen gereserveerd (€ 297,8 mln) en zijn middelen vrij beschikbaar (€ 13.040,0 mln).

E. Toelichting op de financiële instrumenten

De tabellen hierboven tonen het totale uitgaven- en verplichtingenbudget van het artikel Kernenergie. Dat bevat vrije middelen, voorwaardelijke toekenningen en reserveringen. Voor een totaaloverzicht aan maatregelen wordt verwezen naar bijlage 1.

F. Verdiepingstabel

Tabel 7 Verdiepingstabel artikel 1 Kernenergie (bedragen x € 1.000)										
	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Beschikbare middelen ontwerpbegroting 2026	0	160.849	658.870	1.083.551	1.247.010	1.540.145	2.042.395	2.192.395	2.292.395	2.292.395
Maatregelen										
<i>Projectorganisatie NEO NL</i>	- 43.500	- 50.300	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Ondersteuning gemeenten</i>	- 2.500	- 7.000	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Nieuwbouw Kernenergie</i>	- 31.734	- 29.734	- 1.000	- 1.000	- 1.000	0	0	0	0	0
<i>Voortzetting inzet 2031-2035</i>	- 477	- 477	- 477	- 477	- 1.113	0	0	0	0	0
<i>Bedrijfsduurverlenging</i>	- 9.000	- 9.800	- 2.700	- 1.100	0	0	0	0	0	0
<i>IPCEI</i>	0	- 12.000	- 68.000	- 60.000	- 30.000	- 20.000	- 10.000	0	0	0
Technische verwerking										
<i>Kasschuiven</i>	74.856	- 74.856	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Verdeling loon- en prijsbijstelling</i>	6.910	23.934	25.817	29.965	19.625	41	26.247	27.362	27.946	27.889
<i>Terugboeking 2025 n.a.v. wegvallen 100% EJM</i>	5.445	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Beschikbare middelen Ontwerpbegroting 2027	0	616	612.510	1.050.939	1.234.522	1.520.186	2.058.642	2.219.757	2.320.341	2.320.284

G. Toelichting op de begrotingsmutaties

Projectorganisatie NEO NL

Voor de bouw van de gewenste vier kernreactoren is een uitbreiding van de projectorganisatie NEO NL nodig. Deze projectorganisatie is nodig om de rol van opdrachtgever (KGG) en opdrachtnemer (de projectorganisatie NEO NL) te scheiden. De rol van opdrachtnemer dient los te staan van de politieke besluitvorming zodat de opdrachtnemer slagvaardig besluiten kan nemen en zich inhoudelijk kan richten op de voorbereiding van de aanbesteding van de nieuwe kerncentrales.

Ondersteuning gemeenten

Gemeentes en provincies worden financieel ondersteund tot aan de ontwerp-voorkeursbeslissing in 2026 over de bouw van de nieuwe kerncentrales. Voor deze maatregel zijn eerder middelen toegekend uit het KEF. Deze maatregel richt zich op burgerparticipatie als sociale randvoorwaarde voor de bouw van nieuwe kerncentrales.

Nieuwbouw Kernenergie

Voor de nieuwbouw van vier kerncentrales zijn adviesdiensten nodig om de bouw van nieuwe kerncentrales op snelheid te houden. Deze maatregel ziet hierop toe.

Voortzetting inzet 2031-2035

Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat vraagt middelen voor ambtelijke inzet die benodigd is voor de continuering en opschaling van kernenergie in Nederland. Naar aanleiding van politieke besluitvorming na de Voorjaarsnota is € 48 mln uit deze reservering ingezet voor het pakket Acties Weerbaarheid Energieschok, waarna dit bedrag vanaf de Algemene Post weer is toegevoegd aan deze reservering.

Bedrijfsduurverlenging

Via deze maatregel worden middelen gevraagd voor een benodigd onderzoek dat plaatsvindt rondom de bedrijfsduurverlenging van kerncentrale Borssele.

IPCEI nucleair

Via deze maatregel worden middelen toegekend waarmee Nederlandse projecten kunnen deelnemen aan een *Important Project of Common European Interest (IPCEI)* om kansrijke innovatie op gebied van kernenergie mogelijk te maken.

Technische verwerking

Dit betreft de verwerking van mutaties zoals kasschuiven, interne herschikkingen, de verdeling van loon- en prijsbijstelling en het opboeken van eindejaarsmarge.

3.2 Beleidsartikel 2 CO₂-vrije gascentrales

A. Algemene doelstelling

Het tweede begrotingsartikel van het KEF is bedoeld voor maatregelen voor CO₂-vrije gascentrales. De doelstelling van dit begrotingsartikel is als volgt:

- Realisatie van voldoende omgebouwde gascentrales zodat bij passende beschikbaarheid van CO₂-vrije energiedragers, zoals hernieuwbare waterstof, ten minste 0,5 tot 2 Mton CO₂-reductie kan worden gerealiseerd.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Klimaat en Groene Groei is als Fondsbeheerder verantwoordelijk voor de begroting van het KEF. Zij is daarmee primair verantwoordelijk voor het beheer en de uitvoering van het KEF. Naast Fondsbeheerder is de Minister van Klimaat en Groene Groei beleidsinhoudelijk verantwoordelijk voor het beleid t.a.v. gascentrales.

C. Beleidswijzigingen

In dit artikel is geen sprake van beleidswijzigingen.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 8 Budgettaire gevolgen van artikel 2 CO ₂ -vrije gascentrales (bedragen x € 1.000)							
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Verplichtingen	0	0	0	0	0	0	0
Uitgaven	0	0	0	0	0	0	0
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken							
CO ₂ -gasvrije gascentrales onverdeeld	0	0	0	0	0	0	0

Geschatte budgetflexibiliteit

Tabel 9 Geschatte budgetflexibiliteit	
	2027
Toekenning onder voorwaarde	0%
Reservering	0%
Vrije ruimte	0%

Middelen in het KEF zijn niet juridisch verplicht of bestuurlijk gebonden. In het perceel CO₂-vrije gascentrales zijn geen middelen toegekend onder voorwaarde. Er zijn ook geen middelen vrij beschikbaar binnen het perceel.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

Er staan geen middelen meer in het perceel CO₂-vrije gascentrales. De tabellen hierboven tonen daarom geen uitgaven- en verplichtingenbudget van het artikel CO₂-vrije gascentrales.

F. Verdiepingstabel

Tabel 10 Verdiepingstabel artikel 2 CO ₂ -vrije gascentrales (bedragen x € 1.000)										
	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Beschikbare middelen ontwerpbegroting 2026										
Maatregelen										
Technische verwerking										
Beschikbare middelen Ontwerpbegroting 2027										

G. Toelichting op de begrotingsmutaties

Op dit perceel zijn er dit jaar geen mutaties verwerkt.

3.3 Beleidsartikel 3 Energie-infrastructuur

A. Algemene doelstelling

Het derde begrotingsartikel van het KEF is bedoeld voor maatregelen voor Energie-infrastructuur. De doelstelling van dit begrotingsartikel is als volgt:

- Uitrol van infrastructuur die noodzakelijk is voor de energietransitie, zoals infrastructuur voor waterstof, warmte en laadinfrastructuur. Er wordt ex ante geen selectie gemaakt voor bepaalde technologieën of sectoren.
- Ondersteuning vanuit het fonds voor het oplossen van knelpunten in de niet-gereguleerde infrastructuur en de gereguleerde infrastructuur op het gebied van netcongestie, die geen onderdeel zijn van de reguliere financiering van netbeheerders (waarmee investeringen in de fysieke infrastructuur zelf zijn uitgesloten).

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Klimaat en Groene Groei is als Fondsbeheerder verantwoordelijk voor de begroting van het KEF. Zij is daarmee primair verantwoordelijk voor het beheer en de uitvoering van het KEF. Naast Fondsbeheerder is de Minister van Klimaat en Groene Groei beleidsinhoudelijk verantwoordelijk voor energie-infrastructuur.

C. Beleidwijzigingen

In dit artikel is geen sprake van beleidswijzigingen.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 11 Budgettaire gevolgen van artikel 3 Energie-infrastructuur (bedragen x € 1.000)							
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Verplichtingen	0	0	228.595	303.327	310.765	98.968	37.710
Uitgaven	0	0	228.595	303.327	310.765	98.968	37.710
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken							
Energie- Infrastructuur onverdeeld	0	0	228.595	303.327	310.765	98.968	37.710

Tabel 12 Meerjarenoverzicht Beleidsartikel 3 Energie- Infrastructuur (bedragen x € 1.000)									
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032 t/m 2035	Totaal
Verplichtingen Energie- Infrastructuur	0	0	228.595	303.327	310.765	98.968	37.710	52.162	1.031.527
Uitgaven Energie- Infrastructuur	0	0	228.595	303.327	310.765	98.968	37.710	52.162	1.031.527

Geschatte budgetflexibiliteit

Tabel 13 Geschatte budgetflexibiliteit	
	2027
Toekenning onder voorwaarde	80%
Reservering	15%
Vrije ruimte	5%

Middelen in het KEF zijn niet juridisch verplicht of bestuurlijk gebonden. In het perceel Energie-infrastructuur zijn middelen beleidsmatig voorwaardelijk toegekend (€ 827,8 mln), gereserveerd (€ 153,0 mln) en zijn middelen vrij beschikbaar (€ 50,7 mln).

E. Toelichting op de financiële instrumenten

De tabellen hierboven tonen het totale uitgaven- en verplichtingenbudget van het artikel Energie-infrastructuur. Dat bevat vrije middelen, voorwaardelijke toekenningen en reserveringen. Voor een totaaloverzicht aan maatregelen wordt verwezen naar bijlage 1.

F. Verdiepingstabel

Tabel 14 Verdiepingstabel artikel 3 Energie-infrastructuur (bedragen x € 1.000)										
	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Beschikbare middelen ontwerpbegroting 2026	37.900	334.367	330.567	487.066	220.500	19.100	13.700	5.000	5.000	5.000
Maatregelen										
<i>Taskforce projectaanpak middenspanning</i>	0	- 878	- 1.761	- 1.761	- 1.761	- 1.761	- 1.761	- 1.761	- 1.761	- 1.761
<i>Nationale deelneming Warmte</i>	- 26.000	- 47.000	- 5.000	- 5.000	- 4.000	0	0	0	0	0
<i>Aanvullende stimulering walstroom</i>	0	0	- 12.000	- 20.000	- 8.000	0	0	0	0	0
<i>Gebiedsinvesteringen hoogspanning op land</i>	- 8.500	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Inzet ETS-2 SCF</i>	0	- 7.000	- 3.000	0	0	0	0	0	0	0
<i>Gebiedsinv. hoogspanning op land (voorheen projectaanpak netcongestie)</i>	0	- 20.000	- 7.000	- 7.000	- 7.500	0	0	0	0	0
<i>Nota van Wijzigingen Stopcontact op Land</i>	- 1.900	- 9.300	- 8.500	- 12.500	- 10.500	- 14.100	- 8.700	0	0	0
<i>Nota van Wijzigingen Hystock</i>	0	0	0	0	0	287.500	0	0	0	0
<i>Inrichting programma organisatie elektrificatie resterend fossiel-treinverkeer NL</i>	- 700	- 700	- 700	- 700	- 700	0	0	0	0	0
<i>Coördinatie MIEK-projecten DRC</i>	0	- 1.434	- 1.195	- 935	0	0	0	0	0	0
<i>Elektrificatie van de spoorlijn Zutphen-Hengelo-Oldenzaal</i>	0	0	- 2.000	- 8.000	- 4.000	- 2.000	0	0	0	0
<i>Waterstofcavernes 5 t/m 13</i>	0	- 97.000	- 86.000	- 7.000	- 6.000	- 6.000	- 6.000	- 6.000	- 6.000	- 24.000
Technische verwerking										
<i>Terugboeking 2025 n.a.v. wegvallen 100% EJM</i>	22.695	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Kasschuiven</i>	102.985	- 26.538	481	132.134	- 87.644	323.966	23.841	3.381	871	- 3.239
<i>Verdeling Loon- en prijsbijstelling</i>	906	3.138	3.385	3.929	2.573	5	3.442	3.588	3.665	3.657
<i>Herschikkingen</i>	77.405	99.750	96.050	14.800	7.000	6.000	6.000	6.000	6.000	24.000
<i>Toekomstbestendigheid energienetwerken</i>	1.179	1.190	0	0	0	0	0	0	0	0
Beschikbare middelen Ontwerpbegroting 2027	0	228.595	303.327	310.765	99.968	37.710	30.522	10.208	7.775	3.657

G. Toelichting op de begrotingsmutaties

Taskforce projectaanpak middenspanning

Het voorstel betreft de oprichting van een Taskforce voor de project- en aanpak van middenspanningsprojecten om netcongestie aan te pakken. De Taskforce is bedoeld om de doorlooptijd van MS-projecten met 12 tot 18 maanden te verkorten en daarmee de uitbreiding van de elektriciteits-infrastructuur te bevorderen.

Nationale deelneming warmte

In het wetsvoorstel voor de Wet collectieve warmte (Wcw) is opgenomen dat een meerderheid van de aandelen van een warmtebedrijf in publieke handen moet zijn. De regie voor de warmtetransitie ligt bij de gemeenten, maar naar verwachting ontbreekt het veel gemeenten aan kapitaal, capaciteit en kennis om zelfstandig warmtebedrijven op te richten. Met de inzet van een nationale deelneming kunnen medeoverheden worden ondersteund.

Aanvullende stimulering walstroom

Deze maatregel omvat verlenging van de 'Tijdelijke subsidieregeling walstroom zeeschepen klimaat 2024-2026' voor aanleg van walstroomaansluitingen in zeehavens met 1 jaar (2027).

Gebiedsinvesteringen hoogspanning op land

Om netcongestie aan te pakken zet het kabinet in op sneller bouwen, naast beter benutten en slimmer inzicht. Op basis hiervan zet het Ministerie van EZK in op een generieke aanpak én een projectaanpak. Het kabinet wil voor in totaal 25 projecten met landelijke dekking meer regie én aanvullende gebiedscompensatie om tot een aanvullende versnelling (bovenop de generieke aanpak) te komen.

Inzet ETS-2 SCF

€ 10 mln wordt uit de reservering «Onderwegpas» ingezet voor politieke dekking van het Europese SCF vanwege de benodigde cofinanciering voor de Nederlandse inzet.

Stopcontact op Land

Bij Stopcontact op land gaat het om het realiseren van een aansluiting op de verzorgingsplaatsen (tankstations langs de snelwegen) zodat uit de laadinfrastructuur ook stroom komt om voertuigen op te kunnen laden. Vanuit efficiencyoverwegingen en ten behoeve van het voorkomen van extra netverzwarende activiteiten dient daarbij de aanleg en het beheer van het stopcontact door het Rijk te gebeuren.

Hystock

Het Hystock-project beoogt de eerste ondergrondse waterstofopslag in Nederland te realiseren met vier cavernes in Zuidwending, uitgevoerd door Gasunie en het logen van de cavernes door Nobian. Deze middelen dekken risico's, namelijk vergunningen, kussengasprijzen, en volloop, met een terugvorderingsmechanisme voor eventuele overwinst. Het project is van belang voor een klimaatneutrale energievoorziening in 2050 en noodzakelijk om te zorgen dat andere waterstofprojecten kunnen slagen.

Inrichting programma-organisatie elektrificatie resterend fossiel-treinverkeer NL

De maatregel ziet op de inrichting van een programmatische aanpak om de energietransitie op het spoor zo kosteneffectief mogelijk uit te voeren. Door het programmatisch te benaderen kan er nagedacht worden over innovatie en meekoppelkansen. De uitvoering doet namelijk een beroep om schaarse middelen en mensen die ook nodig zijn binnen de energietransitie. Daarnaast vindt de komende jaren in het reguliere hoofdnet een groot-schalige vervanging van de bovenleidingportalen plaats, die ook een beroep doet op deze mensen. Een programma maakt een betere en efficiëntere planning mogelijk.

Coördinatie MIEK-projecten Delta Rijn Corridor (DRC)

Via het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK) werken Rijk, medeoverheden, netwerkbedrijven, industrie en energieproducenten samen aan tijdige realisatie van de benodigde infrastructuur voor de verschillende sectoren om te kunnen verduurzamen. In dit geval gaat het om middelen voor de verkenning van de Delta Rhine Corridor.

Elektrificatie van de spoorlijn Zutphen-Hengelo-Oldenzaal

Voor dit traject zijn, gezamenlijk met de elektrificatie van de lijn Almelo-Mariënberg, middelen het MJP 2025 middelen toegekend. De kosten van deze trajecten vallen hoger uit dan eerder voorzien als gevolg van nadere detaillering en inflatie. Het voorstel betreft specifiek de spoorlijn Zutphen-Hengelo-Oldenzaal. Door deze spoorlijn van bovenleidingen en onderstations te voorzien kunnen daar elektrische treinen rijden, die de huidige (en toekomstige aanschaf van) dieseltreinen vervangen.

Waterstofcavernes 5 t/m 13

Naar aanleiding van politieke besluitvorming zijn er middelen overgeheveld van het KEF voor waterstofcavernes 5 t/m 13. De ontwikkeling van negen zoutcavernes voor de opslag van waterstof in Zuidwending Oost is onderdeel van de opschaling van de energie-infrastructuur. Het doel is om voldoende opslagcapaciteit voor waterstof te realiseren met het oog op een werkend waterstofsysteem tegen 2040. Met het voorstel beoogt het project bij te dragen aan de klimaatdoelen door het stimuleren van een broeikasgasneutrale energievoorziening. De planning voorziet een start van de voorbereidingen in 2026, met investeringen die doorlopen tot 2040. Een visie op het aantal ondergrondse opslaglocaties dat nodig is en waar deze locaties kunnen gaan komen is 4 juli 2025 aan de Kamer voorgelegd. De middelen worden vanuit het fonds overgeheveld naar de KGG-begroting en daar gereserveerd voor een maximum bedrag van € 245 mln. De bestedingsverplichting wordt pas definitief aangegaan op het moment dat er een besluit is genomen over het financieel kader van het waterstoftransportnet (amortisatie). Mocht uit deze besluitvorming volgen dat het nog niet zinvol is om te starten met het ontwikkelen van de opslagcavernes dan zullen de middelen terugvloeien naar het Klimaat- en Energiefonds.

Technische verwerking

Dit betreft de verwerking van mutaties, zoals kasschuiven, de verdeling van de loon- en prijsbijstelling, interne herschikkingen, het opboeken van eindejaarsmarge en de terugboeking van de maatregel toekomstbestendigheid energienetwerken.

3.4 Beleidsartikel 4 Vroege fase opschaling

A. Algemene doelstelling

Het vierde begrotingsartikel van het KEF is bedoeld voor maatregelen voor Vroege fase opschaling van hernieuwbare energiedragers. De doelstelling van dit begrotingsartikel is als volgt:

- Het vergroten van de beschikbaarheid van innovatieve technologie met een schaalbare functie en belangrijke rol voor de Nederlandse klimaat-neutrale samenleving, zodat het daardoor mogelijk wordt om verdere uitrol te bewerkstelligen door generiek beleidsinstrumentarium.
- Dit gaat in eerste instantie om technieken voor hoogwaardige hernieuwbare energiedragers die pas kosteneffectieve CO₂-reductie kunnen faciliteren bij substantiële opschaling. Gestart wordt daarbij met innovatieve en kansrijke technieken op de terreinen elektrolyse, vergassing en pyrolyse wat bijdraagt aan de beschikbaarheid van 3 tot 4 GW waterstof in 2030 en de opschaling van groen gas.
- Binnen het perceel zal - uitgaande van realisatie van de doelstellingen voor hoogwaardige energiedragers - daarnaast ook ruimte zijn voor andere toekomstige technologieën, mits deze voldoen aan de voorwaarden dat deze opschaalbaar zijn en bijdragen aan de klimaat-neutrale samenleving. Welke technieken hiervoor in aanmerking komen wordt de komende tijd nader uitgewerkt.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Klimaat en Groene Groei is als Fondsbeheerder verantwoordelijk voor de begroting van het KEF. Zij is daarmee primair verantwoordelijk voor het beheer en de uitvoering van het KEF. Naast Fondsbeheerder is de Minister van Klimaat en Groene Groei beleidsinhoudelijk verantwoordelijk voor Vroege fase opschaling.

C. Beleidswijzigingen

In dit artikel is geen sprake van beleidswijzigingen.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 15 Budgettaire gevolgen van artikel 4 Vroege fase opschaling (bedragen x € 1.000)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Verplichtingen	0	0	60.130	250.609	388.725	566.664	432.669
Uitgaven	0	0	60.130	250.609	388.725	566.664	432.669
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken							
Vroege fase opschaling onverdeeld	0	0	60.130	250.609	388.725	566.664	432.669

Tabel 16 Meerjarenoverzicht Beleidsartikel 4 Vroege fase opschaling (bedragen x € 1.000)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032 t/m 2035	Totaal
Verplichtingen Vroege fase opschaling	0	0	60.130	250.609	388.725	566.664	432.669	988.756	2.687.553
Uitgaven Vroege fase opschaling	0	0	60.130	250.609	388.725	566.664	432.669	988.756	2.687.553

Geschatte budgetflexibiliteit

Tabel 17 Geschatte budgetflexibiliteit

	2027
Toekenning onder voorwaarde	74%
Reservering	23%
Vrije ruimte	2%

Middelen in het KEF zijn niet juridisch verplicht of bestuurlijk gebonden. In het perceel Vroege fase opschaling zijn middelen beleidsmatig voorwaardelijk toegekend (€ 2,0 mld), gereserveerd (€ 624,5 mln) en zijn middelen vrij beschikbaar (€ 62,2 mln).

E. Toelichting op de financiële instrumenten

De tabellen hierboven tonen het totale uitgaven- en verplichtingenbudget van het artikel Vroege fase opschaling. Dat bevat vrije middelen, voorwaardelijke toekenningen en reserveringen. Voor een totaaloverzicht aan maatregelen wordt verwezen naar bijlage 1.

F. Verdiepingstabel

Tabel 18 Verdiepingstabel artikel 4 Vroege fase opschaling (bedragen x € 1.000)

	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Beschikbare middelen ontwerpbegroting 2026	54.598	575.654	870.072	606.189	388.668	266.601	240.086	219.400	188.433	167.000
Maatregelen										
<i>Subsidie voor waterstof in wegvervoer en binnenvaart</i>	0	- 2.010	- 5.662	- 7.906	- 9.079	- 6.834	- 2.009	0	0	0
<i>Duurzame luchtvaartbrandstoffen (E-fuels)</i>	0	- 22.550	- 74.700	- 30.000	- 7.650	- 15.100	0	0	0	0
<i>Normering en stimulering biobased bouwen</i>	0	- 6.800	- 1.235	- 950	- 1.600	0	0	0	0	0
<i>Elektrolyse onshore productiesubsidies</i>	- 20.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>IPCEI golf 4</i>	- 22.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Inruilregeling oude fossiele brandstofauto's</i>	0	- 26.000	- 13.200	- 13.200	0	0	0	0	0	0
<i>Maatregelenpakket Acties Weerbaarheid Energieschok</i>	- 52.000	0	0	- 16.000	0	0	0	0	0	0
<i>Elektrolyse, onshore: 500-1.000 MW: Productiesubsidies</i>	0	- 11.000	- 22.000	- 33.000	- 56.000	- 56.000	- 45.000	- 45.000	- 2.000	- 10.000
<i>Publiekscampagne deelmobiliteit</i>	0	- 2.000	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Industrial Demand Side Response (iDSR)</i>	0	- 31.500	- 3.500	0	0	0	0	0	0	0
<i>Subsidieregeling Emissieloos Landbouwmaterieel</i>	0	- 16.750	- 3.250	0	0	0	0	0	0	0
<i>Algemene reservering verduurzaming openbaar vervoer (OV-maatregelen)</i>	- 2.000	0	- 11.000	- 13.000	0	0	0	0	0	0
<i>Continuering subsidie omschakeling plasticverwerkers (SOPV)</i>	0	- 3.000	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>DEI+CE</i>	0	- 2.030	- 4.060	- 5.075	- 4.060	- 2.030	- 3.045			
Technische verwerking										
<i>Verdeling loon- en prijsbijstelling</i>	1.957	6.778	7.312	8.486	5.558	12	7.433	7.749	7.915	7.898
<i>Kasschuiven</i>	- 18.694	298.912	392.118	- 92.019	257.827	252.020	241.596	195.000	- 92.000	- 52.700
<i>Herschikkingen</i>	- 77.405	- 99.750	- 96.050	- 14.800	- 7.000	- 6.000	- 6.000	- 6.000	- 6.000	- 24.000
<i>Terugboekingen naar het KEF</i>	135.544	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Beschikbare middelen Ontwerpbegroting 2027	0	60.130	250.609	388.725	566.664	432.669	433.061	371.149	96.348	88.198

G. Toelichting op de begrotingsmutaties

Subsidie voor waterstof in wegvervoer en binnenvaart

Deze maatregel is er specifiek op gericht dat 18 binnenvaartschepen worden omgebouwd zodat ze op waterstof kunnen varen, zodat een begin wordt gemaakt met de opschaling naar emissieloos varen op langere afstanden in de binnenvaart.

Duurzame luchtvaartbrandstoffen (E-fuels)

De maatregel betreft een investeringssubsidie voor (pre-)commerciële fabrieken voor de productie van e-fuels voor de luchtvaart. Dit is een uitwerking van een voorstel uit het MJP 2024.

Normering en stimulering biobased bouwen

Deze maatregel is gericht op het stimuleren van het gebruik van biobased materialen in de bouwsector en grond- weg- en waterbouwsector door middel van een ketenbenadering. Er wordt tegelijkertijd ingezet op het stimuleren van de vraag naar biobased bouwmaterialen door middel van een subsidie voor het gebruik van deze materialen, het opzetten van een verwerkende industrie door middel van een investeringssubsidie, het stimuleren van het aanbod door het opzetten van een stelsel van koolstof-certificaten en het bijeenbrengen van vraag en aanbod.

Elektrolyse onshore productiesubsidies en Elektrolyse, onshore: 500-1.000 MW en IPCEI golf 4

Betreft maatregelen IPCEI golf 4 en elektrolyse onshore 500-1.100 die vanwege juridische verplichtingen opnieuw toegekend zijn.

Inruilregeling oude fossiele brandstofauto's

De maatregel betreft een vervangingspremie voor huishoudens die een oude auto (emissieklasse euro-1 t/m euro-4) laten slopen en die vervangen door een tweedehands elektrische auto, waardoor het aandeel aan (gebruikte) elektrische auto's toeneemt in het Nederlands wagenpark en daarmee CO₂-reductie oplevert.

Maatregelenpakket Acties Weerbaarheid Energieschok

Naar aanleiding van de politieke besluitvorming is een deel van de vrije ruimte uit dit perceel (€ 68 mln) ingezet ten behoeve van de dekking van de maatregelen opgenomen in het pakket Acties Weerbaarheid Energieschok.

Elektrolyse, onshore: 500-1.000 MW: Productiesubsidies

Het kabinet wil opschaling van elektrolyse realiseren. Om die opschaling te realiseren is volgens het fiche gerichte ondersteuning van elektrolyseprojecten nodig; alleen met een directe subsidie hebben bedrijven voldoende zekerheid voor het doen van de benodigde investering. Opschaling moet zorgen voor kostprijsreductie en voldoende betaalbaar aanbod zodat normering en beprijzing effectief hun werk kunnen doen.

Publiekscampagne deelmobiliteit

Algemene reservering voor een gedragscampagne voor duurzame mobiliteit. Dit bedrag wordt gesplitst in een eerste tranche van € 2 mln voor een pilot en een tweede tranche van € 3 mln voor verdere uitvoering.

Industriële Demand Side Response (iDSR)

Het doel van het voorstel is om de totale capaciteit van industrial Demand Side Response (iDSR) te verhogen. iDSR houdt in dat industriële partijen worden gestimuleerd om flexibiliteit te creëren aan de vraagkant van

het elektriciteitssysteem. De beoogde regeling is een combinatie van subsidies voor kennisontwikkeling en een CAPEX-subsidie. Er wordt subsidie verleend voor flexibiliteitsscans, ontwerp voor procesflexibiliteit en CAPEX-subsidie voor het realiseren van de flexibiliteit.

Subsidieregeling Emissieloos Landbouwmaterieel

Dit betreft een subsidieregeling voor de verduurzaming van landbouwwerktuigen. Hierbij kunnen ondernemers een subsidie aanvraag doen voor aanschaf tot een duurzaam, toekomstbestendig landbouwwerktuig. De regeling richt zich op elektrificatie en indien mogelijk op termijn waterstof of andere duurzame energiedragers.

Algemene reservering verduurzaming openbaar vervoer (OV-maatregelen)

N.a.v. politieke besluitvorming is € 26 mln van de algemene reservering verduurzaming OV ingezet t.b.v. dekking van de maatregelen opgenomen in het pakket Acties Weerbaarheid Energieschok. Resterende reservering is opgenomen in het perceel Energie-infrastructuur.

Continuering subsidie omschakeling plasticverwerkers (SOPV)

De Subsidie Omschakeling Plasticverwerkers (SOPV) is een relatief eenvoudige regeling. De subsidie is voor plasticverwerkers en compounders. Ondernemers kunnen per jaar maximaal tweemaal een subsidie krijgen voor het uitvoeren van één of meer productietesten waarbij zij meer circulaire plastics verwerken in de producten.

DEI+ CE

De Demonstratie Energie en Klimaatinnovatie (DEI+) ondersteunt pilot- en demonstratieprojecten. Ondernemers worden door de DEI+CE met kapitaal ondersteund tijdens de opschalingsfase(s) van een innovatie. Deze financiële instrumenten dekken de (tijdelijke) onrendabele top af. Gevraagd wordt om de maatregel «continuering DEI+ CE» verder te financieren met middelen vanuit de bestaande reservering voor plastics.

Technische verwerking

Dit betreft de verwerking van mutaties, zoals kasschuiven, de verdeling loon- en prijsbijstelling, interne herschikkingen en het opboeken van eindejaarsmarge.

3.5 Beleidsartikel 5 Verduurzaming industrie en innovatie mkb

A. Algemene doelstelling

Het vijfde begrotingsartikel van het KEF is bedoeld voor maatregelen voor Verduurzaming van de industrie en innovatie in het mkb. De doelstelling van dit begrotingsartikel is als volgt:

- Ondersteuning vanuit het fonds voor het verwezenlijken van groene industriepolitiek. In het bijzonder via het maken van bindende maatwerkafspraken met bedrijven, waarbij wederkerigheid het uitgangspunt is.
- Ondersteuning bij implementatie van innovatieve broeikasgasemissie reducerende technieken bij het mkb.
- Er is samenhang met de percelen Energie-infrastructuur en Vroege fase opschaling, aangezien hierin ook (randvoorwaardelijke) maatregelen zijn opgenomen die bijdragen aan de verduurzaming van de industrie en mkb.
- De maatwerkaanpak is, in samenhang met de andere instrumenten voor verduurzaming van de industrie, van belang om de reductieopgave voor de industrie in 2030 te realiseren.
- Naast bindende afspraken over de realisatie van extra CO₂-reductie wil het kabinet afspraken maken over de lange termijn verduurzamingsplannen voor klimaatneutrale en circulaire productie en grootschalige technologische doorbraakprojecten.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Klimaat en Groene Groei is als Fondsbeheerder verantwoordelijk voor de begroting van het KEF. Zij is daarmee primair verantwoordelijk voor het beheer en de uitvoering van het KEF. Naast Fondsbeheerder is de Minister van Klimaat en Groene Groei beleidsinhoudelijk verantwoordelijk voor verduurzaming industrie en innovatie in het mkb.

C. Beleidswijzigingen

In dit artikel is geen sprake van beleidswijzigingen.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 19 Budgettaire gevolgen van artikel 5 Verduurzaming industrie en innovatie mkb (bedragen x € 1.000)							
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Verplichtingen	0	0	482.836	572.078	437.971	264.285	108.324
Uitgaven	0	0	482.836	572.078	437.971	264.285	108.324
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken							
Verduurzaming industrie en innovatieve mkb onverdeeld	0	0	482.836	572.078	437.971	264.285	108.324

Tabel 20 Meerjarenoverzicht Beleidsartikel 5 Verduurzaming industrie en innovatie mkb (bedragen x € 1.000)									
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032 t/m 2035	Totaal
Verplichtingen Verduurzaming industrie	0	0	482.836	572.078	437.971	264.285	108.324	499.554	2.365.048
Uitgaven Verduurzaming industrie	0	0	482.836	572.078	437.971	264.285	108.324	499.554	2.365.048

Geschatte budgetflexibiliteit

Tabel 21 Geschatte budgetflexibiliteit

	2027
Toekenning onder voorwaarde	69%
Reservering	29%
Vrije ruimte	2%

Middelen in het KEF zijn niet juridisch verplicht of bestuurlijk gebonden. In het perceel Verduurzaming Industrie en innovatie mkb zijn middelen beleidsmatig voorwaardelijk toegekend (€ 1,6 mld), gereserveerd (€ 689,4 mln) en zijn er nog middelen vrij beschikbaar (€ 49,2 mln).

E. Toelichting op de financiële instrumenten

De tabellen hierboven tonen het totale uitgaven- en verplichtingenbudget van het artikel Verduurzaming industrie en innovatieve mkb. Dat bevat vrije middelen, voorwaardelijke toekenningen en reserveringen. Voor een totaaloverzicht aan maatregelen wordt verwezen naar bijlage 1.

F. Verdiepingstabel

Tabel 22 Verdiepingstabel artikel 5 Verduurzaming industrie en innovatie mkb (bedragen x € 1.000)

	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Beschikbare middelen ontwerpbegroting 2026	311.549	552.673	336.447	415.394	235.281	195.194	140.479	125.031	110.212	123.938
Maatregelen										
<i>Uitvoeringskosten maatwerk</i>	0	- 1.500	- 1.500	- 1.500	- 1.500	0	0	0	0	0
<i>Energiebesparingsfonds mkb</i>	- 35.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Duurzaamheidsleningen mkb</i>	- 1.000	- 4.000	- 4.000	- 3.000	- 3.000	0	0	0	0	0
<i>Energiebesparing mkb:</i>										
<i>Uitbreiding ontzorgingsprogramma</i>	- 25.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Maatwerk AER</i>	- 5.000	- 15.000	- 20.000	- 10.000	0	0	0	0	0	0
<i>Maatregelenpakket Acties</i>										
<i>Weerbaarheid Energieschok</i>	0	0	0	- 28.000	0	0	0	0	0	0
<i>Intensivering DEI+</i>	0	- 10.000	- 30.000	- 25.000	- 20.000	- 15.035	0	0	0	0
Technische verwerking										
<i>Kasschuiven</i>	276.225	- 44.748	285.295	83.303	49.067	- 71.844	- 27.250	- 12.657	- 2.111	17.170
<i>Verdeling Loon- en prijsbijstelling</i>	1.562	5.411	5.836	6.774	4.437	9	5.933	6.186	6.318	6.305
<i>Terugboekingen naar het KEF</i>	29.114	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Beschikbare middelen Ontwerpbegroting 2027	0	482.836	572.078	437.971	264.285	108.324	119.162	118.560	114.419	147.413

G. Toelichting op de begrotingsmutaties

Uitvoeringskosten maatwerk

Dit betreft een toekenning van middelen voor de uitvoeringskosten die onlosmakelijk verbonden zijn met maatwerkfinanciering.

Energiebesparing mkb: energiebesparingsfonds mkb

Dit voorstel betreft het inrichten van een kredietfonds waar mkb'ers leningen kunnen krijgen voor maatregelen die onder de Energiebesparingsplicht vallen.

Energiebesparing mkb: Duurzaamheidsleningen mkb

Er worden middelen gevraagd voor leningen voor het mkb, waarbij met een rentekorting van 50% een lening kan worden aangevraagd voor verduurzamingsmaatregelen. De middelen uit het Klimaat- en energiefonds zijn bedoeld om de verlaagde rente mogelijk te maken. De overige middelen worden door Qredits opgehaald middels private financiering.

Energiebesparing mkb: Uitbreiding ontzorgingsprogramma

Dit voorstel is bedoeld om het mkb te ondersteunen bij het maken van een verduurzamingsplan, inclusief advies om dit plan uit te voeren. In 2024 is dit ontzorgingsprogramma al gestart voor micro- en kleinbedrijf, in het voorstel zoals nu ingediend wordt dit uitgebreid naar bedrijven met 50 tot 250 fte.

Maatwerk AER

Op 11 maart 2026 heeft het kabinet een JLoI getekend met Alco Energy Rotterdam (AER) in het kader van de maatwerkaanpak. Op basis van de JLoI is € 50 mln toegekend ten behoeve van het sluiten van de bindende maatwerkafpraak

Maatregelenpakket Acties Weerbaarheid Energieschok

Naar aanleiding van de politieke besluitvorming is een deel van de vrije ruimte uit dit perceel (€ 28 mln) ingezet ten behoeve van de dekking van de maatregelen opgenomen in het pakket Acties Weerbaarheid Energieschok.

Intensivering DEI+

Binnen de DEI+ kan de industrie subsidie aanvragen voor innovatieve klimaattechnologieën. Middels deze overheveling wordt de DEI+ geïntensiveerd, omdat er veel industriële projecten bekend zijn bij RVO die in aanmerking kunnen komen voor deze regeling.

Technische verwerking

Dit betreft de verwerking van mutaties, zoals kasschuiven, verdeling loon- en prijsbijstelling en opboeken en terugboeken van de eindejaarsmarge.

3.6 Beleidsartikel 6 Verduurzaming gebouwde omgeving

A. Algemene doelstelling

Het zesde begrotingsartikel van het KEF is bedoeld voor maatregelen voor verduurzaming van de Gebouwde Omgeving. De doelstelling van dit begrotingsartikel is als volgt:

- Het terugdringen van de energiebehoefte en uitstoot van broeikasgassen door isolatie en de toename van duurzame installaties, zoals warmtepompen, in de gebouwde omgeving. Dit betekent in ieder geval:
 1. Overstappen op duurzamere installaties of een warmtenet, waaronder 1 miljoen geïnstalleerde hybride warmtepompen en 200.000 nieuwe aansluitingen op een warmtenet in de bestaande bouw in uiterlijk 2030.
 2. Het isoleren van 2,5 mln woningen in uiterlijk 2030.
 3. De uitfasering van gebouwen met de slechtste energieprestaties in de utiliteitsbouw, waaronder maatschappelijk vastgoed.
- Binnen het perceel zal – uitgaande van realisatie van bovengenoemde doelstellingen voor verduurzaming gebouwde omgeving – daarnaast ook ruimte zijn voor andere doelen die bijdragen aan het realiseren van de benodigde broeikasgasreductiereductie.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Klimaat en Groene Groei is als Fondsbeheerder verantwoordelijk voor de begroting van het KEF. De Minister van Volks-huisvesting en Ruimtelijke Ordening is beleidsinhoudelijk verantwoordelijk voor de maatregelen waar middelen voor worden overgeheveld naar de begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gericht op het verduurzamen van de gebouwde omgeving.

C. Beleidswijzigingen

In dit artikel is geen sprake van beleidswijzigingen.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 23 Budgettaire gevolgen van artikel 6 Verduurzaming gebouwde omgeving (bedragen x € 1.000)							
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Verplichtingen	0	0	0	3.430	22.000	0	0
Uitgaven	0	0	0	3.430	22.000	0	0
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken							
Verduurzaming gebouwde omgeving onverdeeld	0	0	0	3.430	22.000	0	0

Geschatte budgetflexibiliteit

Tabel 24 Geschatte budgetflexibiliteit	
	2027
Toekenning onder voorwaarde	87%
Reservering	0%
Vrije ruimte	13%

Middelen in het KEF zijn niet juridisch verplicht of bestuurlijk gebonden. In het perceel Verduurzaming gebouwde omgeving zijn middelen beleidsmatig voorwaardelijk toegekend (€ 22,0 mln) en zijn er middelen vrij beschikbaar (€ 3,4 mln) binnen het perceel.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

De tabellen hierboven tonen het totale uitgaven- en verplichtingenbudget van het artikel Verduurzaming gebouwde omgeving. Dat bevat vrije middelen, voorwaardelijke toekenningen en reserveringen. Voor een totaal-overzicht aan maatregelen wordt verwezen naar bijlage 1.

F. Verdiepingstabel

Tabel 25 Verdiepingstabel artikel 6 Verduurzaming gebouwde omgeving (bedragen x € 1.000)										
	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Beschikbare middelen ontwerpbegroting 2026	76.016	69.000	0	0	0	0	0	0	0	0
Maatregelen										
<i>SAH</i>	- 15.000	- 23.500	0	0	- 38.500	0	0	0	0	0
<i>ISDE</i>	0	0	- 27.000	- 19.000	0	0	0	0	0	0
Technische verwerking										
<i>Kasschuiven</i>	- 61.125	- 45.879	30.021	40.526	38.189	- 1	- 415	- 433	- 442	- 441
<i>Verdeling loon- en prijsbijstelling</i>	109	379	409	474	311	1	415	433	442	441
Beschikbare middelen Ontwerpbegroting 2027	0	0	3.430	22.000	0	0	0	0	0	0

G. Toelichting op de begrotingsmutaties

Stimulering warmtepompen en verlagen in pandige kosten warmtenetten via SAH

Deze maatregel bevat een subsidie voor in pandige aansluitkosten voor warmtenetten via de stimuleringsregeling aardgasvrije huurwoningen (SAH).

Investeringssubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE)

Naar aanleiding van de politieke besluitvorming is van de toekenning onder voorwaarden voor de ISDE € 46 mln overgeboekt voor het pakket Acties Weerbaarheid Energieschok. Daarmee resteert nog een toekenning onder voorwaarden van € 22 mln.

Technische verwerking

Dit betreft de verwerking van mutaties, zoals kasschuiven en de verdeling loon- en prijsbijstelling.

3.7 Beleidsartikel 7 Onverdeeld

A. Algemene doelstelling

Begrotingsartikel 7 Onverdeeld is opgesteld voor de financiële verwerking van toevoegingen aan en onttrekkingen uit het KEF.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister van Klimaat en Groene Groei is verantwoordelijk voor de begroting van het KEF en treedt tevens op als Fondsbeheerder. Zij is daarmee primair verantwoordelijk voor het beheer en de uitvoering van het KEF.

C. Beleidswijzigingen

In dit artikel is geen sprake van beleidswijzigingen.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 26 Budgettaire gevolgen van artikel 7 Onverdeeld (bedragen x € 1.000)							
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Verplichtingen	0	0	0	0	0	0	0
Uitgaven	0	0	0	0	0	0	0
Onverdeeld							
Onverdeeld	0	0	0	0	0	0	0

Geschatte budgetflexibiliteit

Tabel 27 Geschatte budgetflexibiliteit	
	2027
Toekenning onder voorwaarde	0%
Reservering	0%
Vrije ruimte	0%

Middelen in het KEF zijn niet juridisch verplicht of bestuurlijk gebonden. In het perceel Onverdeeld zijn geen middelen voorwaardelijk toegekend, gereserveerd of vrij beschikbaar wegens de technische aard van het perceel.

E. Toelichting op de financiële instrumenten

De tabellen hierboven tonen geen uitgaven- en verplichtingenbudget van het artikel Onverdeeld omdat er van dit perceel geen uitgaven gedaan worden. De verdeling van de loon- en prijsbijstelling is een herschikking op het fonds naar de andere percelen.

F. Verdiepingstabel

Tabel 28 Verdiepingstabel artikel 7 Onverdeeld (bedragen x € 1.000)										
	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Beschikbare middelen ontwerpbegroting 2026	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Technische verwerking										
<i>Kasschuif</i>	0	- 6.564	0	0	0	6.564	0	0	0	0
<i>Loon- en prijsbijstelling</i>	11.444	46.204	42.759	49.628	40.054	36.159	43.470	45.318	46.286	46.190
<i>Verdeling loon- en prijsbijstelling</i>	- 11.444	- 39.640	- 42.759	- 49.628	- 32.504	- 68	- 43.470	- 45.318	- 46.286	- 46.190
<i>Inzet loon- en prijsbijstelling ter dekking van mijnbouwschade Limburg en EET</i>	0	0	0	0	- 7.550	- 42.655	0	0	0	0
Beschikbare middelen Ontwerpbegroting 2027	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

G. Toelichting op de begrotingsmutaties

In het MJP 2027 zijn er geen maatregelen toegekend vanuit dit artikel.

Technische verwerking

Dit betreft de verwerking van mutaties, zoals kasschuiven, de verdeling loon- en prijsbijstelling en inzet van de loon en prijsbijstelling voor Mijnbouwschade Limburg en de Eemshaven energie terminal (EET) met het voorjaar.

Loon- en prijsbijstelling

Bij de 1e suppletoire begroting is € 405,8 mln loon- en prijsbijstelling toegevoegd aan het KEF. Bij de augustusbesluitvorming is een extra tranche van € 1,7 mln toegevoegd.

Mijnbouwschade Limburg en Eemshaven Energy Terminal

Naar aanleiding van politieke besluitvorming tijdens de Voorjaarsbesluitvorming is besloten om € 50,2 mln van de voorziene loon- en prijsbijstelling van het KEF in te zetten ter dekking van mijnbouwschade Limburg en een garantieregeling voor de Eemshaven Energy Terminal (EET). Hierna resteerde er loon- en prijsbijstelling van cumulatief € 357,3 mln, welke naar rato is toegevoegd aan de vrije ruimte van de percelen in het fonds.

4. Bijlagen

Bijlage 1: Totaaloverzicht Klimaat- en energiefonds

Het totaaloverzicht Klimaat- en energiefonds bevat vier tabellen: de verhouding modaliteiten per maatregel, alle toekenningen binnen het KEF, alle actuele reserveringen uit het MJP 2027 en een overzicht van alle uitvoeringskosten.

Verhouding modaliteiten per maatregel

Onderstaande tabel geeft weer hoeveel KEF-middelen per maatregel definitief als voorwaardelijk zijn toegekend of gereserveerd.

Tabel 29 Modaliteiten per maatregel (bedragen x € 1.000)					
Totaaloverzicht Klimaatfonds toekenningen en reserveringen					
Dept.	Jaar	Maatregel	Toegekend	Toekenning onder voorwaarde	Reservering
Kernenergie					
lenW	2026	lenW en Nucleaire veiligheid en stralingsbescherming en RIVM (uit Instrument uitvoeringslasten)	135.963		
	2027	ANVS Toezicht Meetnet			33.222
lenW	2027	RIVM Radionuclidenlaboratorium			20.155
lenW	2027	Voortzetting inzet 2031-2035	3.021		242.390
lenW	2027	Voorzetting inzet 2031-2035 (OV maatregelen)	48.000		
KGG ¹	2023	Onderzoeken nieuwbouw kerncentrales	20.000		
KGG	2024	Bedrijfsduurverlenging Borssele	10.000		
KGG	2024	Kennisinfra	25.502		
KGG	2024	Ondersteuning ontwikkeling SMR's	3.100		
KGG	2024	Onderzoeken nieuwbouw kerncentrales	117.000		
KGG	2024	Uitvoeringslasten	62.000		
KGG	2025	Nieuwbouw kerncentrales	21.550		
KGG	2025	Ondersteuning ontwikkeling SMR's	61.900		
KGG	2025	Uitvoeringslasten	17.609		
KGG	2025	Versterking Nucleaire Kennisinfrastructuur	39.498		
KGG	2026	Nieuwbouw kerncentrales	18.300		
KGG	2026	Projectorganisatie NEO NL	22.100		
KGG	2026	Verlenging financiering Nuclear Academy 2026-2030	3.000		
KGG	2027	Bedrijfsduurverlenging	22.600		
KGG	2027	NEO	93.800		
KGG	2027	Nieuwbouw Kernenergie	64.468		
KGG	2027	Ondersteuning gemeenten	9.500		
KGG	2027	Verlenging financiering Nuclear Academy 2026-2030			2.000
KGG	2027	IPCEI nucleair	200.000		
	2026	Dekking generaal beeld voorjaar 2025	400.000		
lenW	2026	Terugboeking: Borssele en onderzoek kerncentrales	- 3.500		
FIN	2027	Terugboeking: Voorzetting inzet 2031-2035 (OV maatregelen)	- 48.000		
Totaal			1.347.411	-	297.767
Dept.	Jaar	Maatregel	Toegekend	Toekenning onder voorwaarde	Reservering

Totaaloverzicht Klimaatfonds toekenningen en reserveringen

CO ₂ -vrije gascentrales				
KGG	2026	Dekking diverse problematiek Wind op Zee	780.000	
		Totaal	780.000	-

Dept.	Jaar	Maatregel	Toegekend	Toekenning onder voorwaarde	Reservering
Energie-infrastructuur					
lenW	2023	Slimme laadinfrastructuur	13.000		
lenW	2024	Laadinfra bouw	120.000		
lenW	2024	Laadinfra walstroom	40.000		
lenW	2024	Laadinfrastructuur voor wegvervoer	403.800		
lenW	2025	Laadinfrastructuur schoon en emissieloos bouwen	214.000		
lenW	2025	Slimme laadinfrastructuur	39.000		
lenW	2025	Verduurzaming dieselspoorlijnen Zutphen-Oldenzaal, Almelo-Mariënberg	98.000		
lenW	2026	Elektrisch aangedreven Friese Waddenveren	50.000		
lenW	2027	Stopcontact op Land	65.500		
lenW	2027	Aanvullende stimulering walstroom	40.000		
lenW	2027	Algemene reservering verduurzaming openbaar vervoer			4.600
lenW	2027	Inrichting programma-organisatie elektrificatie resterend fossiel-treinverkeer NL	3.500		
lenW	2027	Elektrificatie van de spoorlijn Zutphen-Hengelo-Oldenzaal	16.000		
KGG	2023	Nationale subsidieregeling warmtenetten	200.000		
KGG	2024	Coördinatie MIEK-projecten	7.000		
KGG	2024	De-risken grootschalige waterstofopslag	125.000		
KGG	2024	EBN: versnellen onderzoek CCS	45.000		
KGG	2024	Efficiëntere benutting elektriciteitsnetten	166.432		
KGG	2024	Nationale subsidieregeling warmtenetten	400.000		
KGG	2024	Randvoorwaarden technische arbeidsmarkt	30.000		
KGG	2024	Realisatie van 3GW zon op zee in 2030	44.499		
KGG	2024	Toekomstbestendigheid energienetwerken (netcapaciteit)	84.000		
KGG	2024	Waterstofnetwerk op zee	50.000		
KGG	2025	Invoering batterijverplichting voor zonneparken	100.000		
KGG	2025	Nationale subsidieregeling warmtenetten	972.500		
KGG	2025	Waterstofnetwerk op zee	100.000		
KGG	2026	Expertpool energie-infrastructuur: vliegende brigade voor een snellere ruimtelijke inpassing.	22.500		
KGG	2026	Gebiedsinvesteringen voor ruimtelijk inpassen hoogspanningsnet	197.000		
KGG	2026	Normeren en stimuleren van slimme energie-intensieve apparaten	12.000		
KGG	2026	Pakket noodmaatregelen netcongestie	13.000		
KGG	2026	Projectaanpak netcongestie	36.000		
KGG	2026	Wind op Zee inpassingskosten en Doordewind II (t/m 2030)	44.689		
KGG	2026	WarmtelinQ+	195.000		
KGG	2026	Garantieregeling warmtenetten	174.500		

Totaaloverzicht Klimaatfonds toekenningen en reserveringen				
KGG	2027	Coördinatie MIEK-projecten DRC	3.564	
KGG	2027	Deelname EBN in CCS-infrastructuur (CO ₂ -transport en -opslag) ²		639.200
KGG	2027	Gebiedsinvesteringen hoogspanning op land	8.500	
KGG	2027	Gebiedsinvesteringen hoogspanning op land (voorheen: projectaanpak netcongestie)	41.500	
KGG	2027	Hystock	287.500	
KGG	2027	Nationale deelneming Warmte	87.000	137.000
KGG	2027	Taskforce projectaanpak middenspanning	14.966	
KGG	2027	Waterstofcavernes 5 t/m 13	245.000	
LVVN	2024	Distributienetten glastuinbouw	300.000	
LVVN	2027	Kennisontwikkeling gebruik en beschikbaarheid CO ₂		8.780
LVVN	2027	Ophogen subsidie warmte-infrastructuur glastuinbouw		148.400
LVVN	2027	Subsidie exploratieboringen geothermie		32.400
LVVN	2027	Subsidie locatiegericht seismologisch onderzoek geothermie		4.000
LVVN	2027	Subsidieregeling hubmanagementsystemen		5.500
LVVN	2027	Versnellen programma gebiedsaanpak		920
VRO	2027	Inzet ETS-2 SCF	10.000	
	2026	Dekking generaal beeld voorjaar 2025	41.000	
KGG	2026	Terugboeking: Nationale subsidieregeling warmtenetten	– 180.000	
Totaal			4.980.950	827.800
				153.000

Dept.	Jaar	Maatregel	Toegekend	Toekenning onder voorwaarde	Reservering
Vroege fase opschaling					
BZK	2024	Normering en stimulering biobased bouwen	19.300		
BZK	2025	Normering en stimulering biobased bouwen	18.985		
FIN	2024	Onderzoek Nationaal Emissieplafond voor ESR sectoren	2.000		
lenW	2023	Wind op Zee	580.100		
lenW	2024	Bevorderen circulair doen en gedrag	33.700		
lenW	2024	Normering en stimulering biobased bouwen	3.000		
lenW	2024	Ondersteuning van o.a. ketenvorming en recyclingtechnieken circulaire plastics	69.100		
lenW	2024	Uitbreiden zero-emissiezones voor gemeenten	6.660		
lenW	2025	Alcohol-to-jet (ATJ)	90.000		
lenW	2025	Duurzame luchtvaartbrandstoffen (E-fuels)	60.000		
lenW	2025	Normering en stimulering biobased bouwen	6.615		
lenW	2025	Opschalen duurzame infra-innovatietechnieken met launching customer programma	100.000		
lenW	2025	Subsidie voor verduurzaming van de binnenvaart n.a.v. ETS-2 opt-in	163.530		

Totaaloverzicht Klimaatfonds toekenningen en reserveringen			
lenW	2025	Subsidie voor waterstof in wegvervoer en binnenvaart (binnenvaart)	30.500
lenW	2025	Subsidie voor waterstof in wegvervoer en binnenvaart (wegvervoer)	210.000
lenW	2025	Verduurzaming zeevaartschepen	111.300
lenW	2026	Correctie overheveling Subsidie voor verduurzaming van de binnenvaart n.a.v. ETS-2 opt-in	70
lenW	2026	Opschaling nieuwe aandrijftechnologieën luchtvaart	20.000
lenW	2027	Algemene reservering uitvoeringskosten, IC12: Bijmenging plastic	19.744
lenW	2027	DEI+CE	6.376
lenW	2027	Duurzame luchtvaartbrandstoffen (E-fuels)	150.000
lenW	2027	Inruilregeling oude fossiele brandstofauto's	52.400
lenW	2027	Normering en stimulering biobased bouwen	10.585
lenW	2027	Publiekscampagne deelmobiliteit	2.000
lenW	2027	Reservering maatregelen circulaire economie (voorheen circulaire plastics)	76.456
lenW	2027	Stimulering en normering gescheiden inzameling bioafval bij huishoudens ten behoeve van groen gas	7.000
lenW	2027	Subsidie voor waterstof in wegvervoer en binnenvaart	33.500
lenW	2027	Algemene reservering verduurzaming openbaar vervoer ingezet voor OV-maatregelen pakket NVW	38.000
KGG	2023	IPCEI Waterstof golf 2	785.000
KGG	2023	IPCEI Waterstof golf 3	600.000
KGG	2023	IPCEI Waterstof golf 4	199.000
KGG	2023	Programma Opwek Energie op Rijksvastgoed (OER)	82.500
KGG	2023	Wind op Zee	259.900
KGG	2024	Continuering DEI+CE	55.192
KGG	2024	Correctieregeling duurzame warmte motie Grinwis – Erkens	60.000
KGG	2024	Elektrolyse, offshore: <=100 MW (CAPEX)	380.000
KGG	2024	Elektrolyse, onshore: 50 MW	249.900
KGG	2024	Elektrolyse, onshore: 500-1.000 MW	1.000.000
KGG	2024	Elektrolyse: kennisplatform offshore en ketenbrede consortia	2.000
KGG	2024	Geothermie, hoge temperatuur	52.000
KGG	2024	Geothermie, lage temperatuur	100.000
KGG	2024	H2Global, import van groene waterstof	300.000
KGG	2024	Normering en stimulering biobased bouwen	1.400
KGG	2024	Verbeterd toezicht en handhaving aangescherpte energiebesparingsplicht	6.650
KGG	2024	Vergassing: expertisecentrum, organisatie, haalbaarheidsstudies	25.000
KGG	2024	Vergassing: stimulering projecten vergassing 1e en 2e fase	100.000
KGG	2025	Biopyrolyse	90.000
KGG	2025	Flex (onderzoek voor bedrijven en industrie)	20.000
KGG	2025	Flex (opschaling innovatieve flex)	40.000

Totaaloverzicht Klimaatfonds toekenningen en reserveringen				
KGG	2025	Gebiedsinvesteringen Netten op Zee	500.000	
KGG	2025	Normering en stimulering biobased bouwen	14.700	
KGG	2025	Normering en stimulering biobased bouwen (ISDE)	1.400	
KGG	2025	Ondersteuning van o.a. ketenvorming en recyclingtechnieken circulaire plastics	60.000	
KGG	2025	Vergassing: stimulering projecten vergassing 1e en 2e fase	500.000	
KGG	2026	Elektrolyse, onshore: 500-1.000 MW (productiesubsidies)	212.000	
KGG	2026	Meetstandaard waterstof	12.498	
KGG	2026	Normering en stimulering biobased bouwen	22.300	
KGG	2026	Onderzoeksprogramma waterstof op zee (onderdeel demo 2)	25.000	
KGG	2026	Stimuleringsprogramma innovatie en vroege opschaling koolstofverwijdering	50.000	
KGG	2026	Overbruggingskrediet voor plasticrecyclingbedrijven (circulaire plastics)	20.000	
KGG	2027	Continuering subsidie omschakeling plasticverwerkers (SOPV)	3.000	
KGG	2027	DEI+CE	20.300	
KGG	2027	Elektrolyse onshore productiesubsidies	20.000	
KGG	2027	Elektrolyse, onshore: 500-1.000 MW (productiesubsidies)		1.278.300
KGG	2027	Elektrolyse, vraagsubsidies		662.198
KGG	2027	Handhaving aangescherpte energiebesparingsplicht		6.700
KGG	2027	iDSR	35.000	163.900
KGG	2027	IPCEI golf 4	22.000	
KGG	2027	Normering en stimulering biobased bouwen		19.400
KGG	2027	ondersteuning plasticketen		75.000
KGG	2027	Opschaling innovatieve lange termijn elektriciteitsopslag (voorheen: flex)		158.400
KGG	2027	Elektrolyse, onshore: 500-1.000 MW: Productiesubsidies deel 3 (OWE3)	280.000	
LVVN	2023	Wind op Zee	345.300	
LVVN	2025	Normering en stimulering biobased bouwen	23.300	
LVVN	2026	Normering en stimulering biobased bouwen	8.000	
LVVN	2026	Subsidieregeling schone en emissieloze landbouwvoertuigen	10.000	
LVVN	2027	Normering en stimulering biobased bouwen		22.700
LVVN	2027	Subsidieregeling Emissieloos Landbouwmaterieel	20.000	47.000
OCW	2025	Subsidieregeling praktijkleren	7.000	
OCW	2025	Vrouwen in de techniek (gendergelijkheid)	1.800	
OCW	2027	Subsidieregeling praktijkleren		15.000
VRO ³	2026	Normering en stimulering biobased bouwen	12.017	
VRO	2027	Algemene reservering uitvoeringskosten, G1 uitfasering slechte huurwoningen		29.000

Totaaloverzicht Klimaatfonds toekenningen en reserveringen					
	2027	Algemene reservering uitvoeringskosten, reservering voor G10 uitfasering slechte energielabels utiliteitsbouw			16.700
VRO					
VRO	2027	Energieschok maatregelenpakket	68.000		
VRO	2027	Normering en stimulering biobased bouwen			16.298
	2027	Restant potje uitvoeringskosten 88 mln.			2.158
	2026	MRB gewichtscorrectie	86.000		
	2026	Normering lease per 2027	85.000		
	2023	Dekking generale beeld	880.000		
	2026	Dekking generaal beeld voorjaar 2025	72.000		
KGG	2026	Dekking diverse problematiek Wind op Zee	318.314		
	2025	<i>Terugboeking:</i> Uitvoeringskosten	– 11.351		
	2026	<i>Terugboeking:</i> Uitvoeringskosten	– 10.990		
	2026	<i>Terugboeking:</i> Ondersteuning van o.a. ketenvorming en recyclingtechnieken circulaire plastics	– 70.230		
lenW					
KGG	2026	<i>Terugboeking:</i> Elektrolyse, offshore: <=100 MW (CAPEX)	– 273.968		
KGG	2026	<i>Terugboeking:</i> Invoering batterijplicht zonneparken	– 62.524		
	2027	<i>Terugboeking:</i> Algemene reservering verduurzaming openbaar vervoer ingezet voor OV-maatregelen pakket NVW	– 12.000		
FIN					
		Totaal	9.513.753	2.000.874	624.456
Dept.	Jaar	Maatregel	Toegekend	Toekenning onder voorwaarde	Reservering
		Verduurzaming industrie en innovatie mkb			
lenW	2027	Maatwerksubsidies AVI's			146.369
KGG	2023	NIKI	22.000		
KGG	2023	VEKI	28.000		
KGG	2024	NIKI (2022)	228.000		
KGG	2024	Ondersteuning cluster 6	2.960		
KGG	2024	Topsector Energie Haalbaarheidsstudies	25.000		
KGG	2024	Uitvoeringskosten maatwerkafspraken	66.000		
KGG	2024	VEKI	525.000		
KGG	2024	VEKI (2022)	112.000		
KGG	2025	Intensivering DEI+ (titel voorheen DEI-XL)	87.975		
KGG	2025	Maatwerkfinanciering Nobian	200.000		
KGG	2025	Ondersteuning cluster 6	6.100		
KGG	2025	Ondersteuning mkb bij aangescherpte Energiebesparingsplicht	10.000		
KGG	2026	IKC ETS	496.600		
KGG	2026	NIKI	212.500		
KGG	2026	Ondersteuning cluster 6	17.550		
KGG	2026	Social Climate Fund: fixteams voor bedrijven	9.000		
KGG	2026	Cosun	75.000		
KGG	2026	AnOore	46.000		
KGG	2026	Steun Avantium	15.000		
KGG	2027	Aramis (volloop) ⁴		662.000	

Totaaloverzicht Klimaatfonds toekenningen en reserveringen				
KGG	2027	Cosun	30.000	
KGG	2027	Energiebesparing mkb: energiebesparingsfonds mkb	35.000	65.000
KGG	2027	Energiebesparing mkb: Uitbreiding ontzorgingsprogramma	25.000	
KGG	2027	Intensivering DEI+ (oorspronkelijke DEI-XL)	100.035	
KGG	2027	Maatwerk AER	50.000	
KGG	2027	Maatwerkfinanciering (uit reservering eventuele maatwerksubsidies)		200.388
KGG	2027	NIKI		176.449
KGG	2027	Ondersteuning cluster 6		20.198
KGG	2027	Ophoging budget maatwerkfinanciering (uit reservering ophoging perceel)		80.961
KGG	2027	Maatwerksubsidie TSN	934.497	
KGG	2027	Uitvoeringskosten maatwerk	6.000	
LVVN	2024	EG-regeling (Energie-efficiëntie Glastuinbouw)	199.900	
EZK	2027	Energiebesparing mkb: Duurzaamheidsleningen mkb	15.000	
VRO	2027	Energieschokmaatregelen pakket	28.000	
	2026	Dekking generaal beeld voorjaar 2025	58.000	
KGG	2026	<i>Terugboeking:</i> Maatwerkfinanciering Nobian	– 15.534	
KGG	2026	<i>Terugboeking:</i> VEKI	– 134.960	
KGG	2026	<i>Terugboeking:</i> Ondersteuning cluster 6	– 800	
KGG	2027	<i>Terugboeking:</i> Steun Avantium	– 226	

		Totaal	2.550.100	1.626.497	689.365
--	--	---------------	------------------	------------------	----------------

Dept.	Jaar	Maatregel	Toegekend	Toekenning onder voorwaarde	Reservering
Verduurzaming gebouwde omgeving					
BZK	2023	Energiebesparende maatregelen	160.000		
BZK	2023	Nationaal Isolatieprogramma	100.000		
BZK	2023	Versnelling lokale aanpak Nationaal Isolatieprogramma	62.500		
BZK	2024	Aanpak kwetsbare wijken en dorpen versterken	425.000		
BZK	2024	Doe-het-zelf-vouchers	50.000		
BZK	2024	Maatschappelijk vastgoed: Duurzaam Rijksoverheidsvastgoed	364.600		
BZK	2024	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed	89.620		
BZK	2024	Maatschappelijk vastgoed: subsidie DUMAVA	1.916.000		
BZK	2024	Nationaal Isolatie Programma	798.190		
BZK	2024	Ontzorging en ondersteuning verenigingen van eigenaren	25.000		
BZK	2024	Warmtefonds ophogen	88.000		
BZK	2025	Maatschappelijk vastgoed: fonds	74.910		
BZK	2025	MaVa: verzoek ophoging budget	42.000		
BZK	2025	Nationaal Isolatie Programma extra	152.740		
BZK	2025	Nationaal Isolatie Programma: veranderde inzet middelen en ophoging budget	97.460		
BZK	2025	Programmatische aanpak maatschappelijk vastgoed	49.722		
BZK	2025	Warmtefonds ophogen	211.800		

Totaaloverzicht Klimaatfonds toekenningen en reserveringen				
KGG	2023	ISDE	100.000	
KGG	2024	Aanvulling ISDE indien nodig i.c.m. normering Cv-ketels	100.000	
KGG	2024	Nationaal Isolatie Programma	796.240	
KGG	2024	Stimulering van hybride warmtepompen bestaande bouw	485.000	
KGG	2025	Nationaal Isolatie Programma: veranderde inzet middelen en ophoging budget	216.700	
KGG	2026	Nationaal Isolatie Programma	793.482	
KGG	2026	Stimulering van hybride warmtepompen bestaande bouw	368.618	
OCW	2024	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed	17.070	
VRO	2026	Continuering Nationaal Warmtefonds	135.000	
VRO	2026	Financiële instrumenten voor verduurzaming van MaVa	175.000	
VRO	2026	Warmtefonds ophogen	200	
VRO	2027	ISDE	46.000	22.000
VRO	2027	SAH	77.000	
VWS	2024	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed	21.210	
	2026	Dekking generaal beeld voorjaar 2025	29.000	
Totaal			8.068.062	22.000
				-
Dept.	Jaar	Maatregel	Toegekend	Toekenning onder voorwaarde
Onverdeeld				
KGG	2024	Burgerforum	6.186	
KGG	2024	Wetenschappelijke klimaatraad	35.000	
KGG	2027	Inzet voorziene LPB ter dekking van mijnbouwschade Limburg en EET op KGG	50.205	
	2024	Dekking generale beeld	806.613	
Totaal			898.004	-

1 sinds 2024 is KGG afgesplitst van EZK. De middelen van voor 2024 vallen in deze tabel onder KGG.

2 De maatregel 'Deelname EBN in CCS-infrastructuur (CO₂-transport en -opslag)' betreft een toekenning en staat ook zo opgenomen in het MJP 2026. Aangezien er nog geen FID is genomen, staan de middelen nog op het fonds en zijn deze conform de begrotingssystematiek als toekenning onder voorwaarde in de begroting opgenomen.

3 sinds 2024 is VRO afgesplitst van BZK. De uitgaven van voor 2024 vallen onder BZK.

4 De maatregel «Aramis volloop» betreft een toekenning en staat ook zo opgenomen in het MJP 2026. Aangezien er nog geen FID is genomen, staan de middelen nog op het fonds en zijn deze conform de begrotingssystematiek als toekenning onder voorwaarde in de begroting opgenomen.

Toekenningen (excl. uitvoeringskosten)

In onderstaande tabel staan, met uitzondering van de uitvoeringskosten, alle KEF-middelen die vanaf de proeve van begroting Klimaat- en energie-fonds 2023 tot en met het MJP 2027 zijn toegekend met het beoordelings-proces vanaf het MJP 2024 tot en met het MJP 2027.

Tabel 30 Toekenningen (bedragen x € 1.000)

Toekenningen													
Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
Kernenergie													
lenW	2026	lenW en Nucleaire veiligheid en stralingsbescherming en RIVM (uit Instrument uitvoeringslasten)	135.963					10.274	14.659	24.275	42.770	43.985	
lenW	2027	Voortzetting inzet 2031-2035	3.021					477	477	477	477	1.113	–
lenW	2027	Voorzetting inzet 2031-2035 (OV maatregelen)	48.000										48.000
KGG	2023	Onderzoeken nieuwbouw kerncentrales	20.000		20.000								
KGG	2024	Bedrijfsduurverlenging Borssele	10.000			5.350	4.650						
KGG	2024	Kennisinfra	25.502			11.000	3.585	2.400	3.717	1.800	1.500	1.500	
KGG	2024	Ondersteuning ontwikkeling SMR's	3.100		400	2.700							
KGG	2024	Onderzoeken nieuwbouw kerncentrales	117.000										
KGG	2024	Uitvoeringslasten	62.000		2.300	8.200	10.700	10.100	9.000	7.500	7.400	6.800	
KGG	2025	Nieuwbouw kerncentrales	21.550				2.500	2.500	9.050	2.500	2.500	2.500	
KGG	2025	Ondersteuning ontwikkeling SMR's	61.900			7.300	4.100	14.600	14.100	9.600	7.100	5.100	
KGG	2025	Uitvoeringslasten	17.609			569	1.799	1.799	8.899	1.799	1.799	945	
KGG	2025	Versterking Nucleaire Kennisinfrastructuur	39.498				5.415	4.983	6.900	7.200	7.500	7.500	
KGG	2026	Nieuwbouw kerncentrales	18.300					16.300	1.200	400	200	200	
KGG	2026	Projectorganisatie NEO NL	22.100				4.800	17.300					
KGG	2026	Verlenging financiering Nuclear Academy 2026-2030	3.000					1.000	1.000	1.000			
KGG	2027	Bedrijfsduurverlenging	22.600					9.000	9.800	2.700	1.100		–
KGG	2027	NEO	93.800					43.500	50.300				–
KGG	2027	Nieuwbouw Kernenergie	64.468					31.734	29.734	1.000	1.000	1.000	–
KGG	2027	Ondersteuning gemeenten	9.500					2.500	7.000				–
KGG	2027	IPCEI nucleair	200.000						12.000	68.000	60.000	30.000	30.000
lenW	2026	Terugboeking: Borsele en onderzoek kerncentrales	– 3.500				– 3.500						
FIN	2027	Terugboeking: Voorzetting inzet 2031-2035 (OV maatregelen)	– 48.000										–
												48.000	
	2026	Dekking generaal beeld voorjaar 2025	400.000						200.000	200.000			
Totaal			1.347.411	–	45.500	48.319	48.849	181.667	391.136	341.451	146.646	113.843	30.000

Toekenningen													
Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
CO₂-vrije gascentrales													
KGG	2026	Dekking diverse problematiek Wind op Zee	780.000									83.000	697.000
		Totaal	780.000	-	-	-	-	-	-	-	-	83.000	697.000
Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
Energie-infrastructuur													
lenW	2023	Slimme laadinfrastructuur	13.000		13.000								
lenW	2024	Laadinfra bouw	120.000			4.000	16.000	28.000	28.000	22.000	12.000	10.000	
lenW	2024	Laadinfra walstroom	40.000			10.000	18.000	10.000	2.000				
lenW	2024	Laadinfrastructuur voor wegvervoer	403.800			29.160	63.180	63.180	63.180	63.180	63.180	58.740	
lenW	2025	Laadinfrastructuur schoon en emissieloos bouwen	214.000				50.000	54.000	60.000	50.000			
lenW	2025	Slimme laadinfrastructuur	39.000			20.000	12.500	6.500					
lenW	2025	Verduurzaming dieselspoorlijnen Zutphen-Oldenzaal, Almelo-Mariënberg	98.000			2.000	9.000	20.000	34.000	26.000	7.000		
lenW	2026	Elektrisch aangedreven Friese Waddenveren	50.000					4.000	4.000	8.000	9.000	10.000	15.000
lenW	2027	Aanvullende stimulering walstroom	40.000							12.000	20.000	8.000	-
lenW	2027	Inrichting programma-organisatie elektrificatie resterend fossiel-treinverkeer NL	3.500					700	700	700	700	700	-
lenW	2027	Stopcontact op Land	65.500					1.900	9.300	8.500	12.500	10.500	22.800
lenW	2027	Elektrificatie van de spoorlijn Zutphen-Hengelo-Oldenzaal	16.000							2.000	8.000	4.000	2.000
KGG	2023	Nieuwe subsidieregeling warmtenetten	200.000		130.000	70.000							
KGG	2024	Coördinatie MIEK-projecten	7.000			3.500	2.000	1.500					
KGG	2024	De-risken grootschalige waterstofopslag	125.000			125.000							
KGG	2024	EBN: versnellen onderzoek CCS	45.000		11.250	11.250	11.250	11.250					
KGG	2024	Efficiëntere benutting elektriciteitsnetten	166.432			23.776	23.776	23.776	23.776	23.776	23.776	23.776	
KGG	2024	Nationale subsidieregeling warmtenetten	400.000			40.000	60.000	80.000	80.000	40.000	40.000	60.000	
KGG	2024	Randvoorwaarden technische arbeidsmarkt	30.000			10.000	10.000	10.000					

Toekenningen											
KGG	2024	Realisatie van 3GW zon op zee in 2030	44.499		6.357	6.357	6.357	6.357	6.357	6.357	6.357
KGG	2024	Toekomstbestendigheid energienetwerken (netcapaciteit)	84.000		21.000	21.000	21.000	21.000			
KGG	2024	Waterstofnetwerk op zee	50.000			10.000	20.000	20.000			
KGG	2025	Waterstofnetwerk op zee	100.000			100.000					
KGG	2025	Invoering batterijverplichting voor zonneparken	100.000				20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
KGG	2025	Nationale subsidieregeling warmtenetten	972.500			166.700	166.700	166.700	166.700	166.700	139.000
KGG	2026	Expertpool energie-infrastructuur: vliegende brigade voor een snellere ruimtelijke inpassing.	22.500			2.500	3.500	5.500	5.500	5.500	
KGG	2026	Gebiedsinvesteringen voor ruimtelijk inpassen hoogspanningsnet	197.000			25.100	10.100	15.900	54.400	56.500	35.000
KGG	2026	Normeren en stimuleren van slimme energie-intensieve apparaten	12.000			4.200	2.900	2.900	1.000	1.000	
KGG	2026	Pakket noodmaatregelen netcongestie	13.000			2.087	4.161	3.893	2.859		
KGG	2026	Projectaanpak netcongestie	36.000			1.000	5.000	5.000	5.000	5.000	10.000
KGG	2026	Wind op Zee inpassingskosten en Doordewind II (t/m 2030)	44.689			590	1.780	3.688	8.688	13.470	16.473
KGG	2026	WarmtelinQ+	195.000			16.400	39.600	100.000	39.000		
KGG	2026	Garantieregeling warmtenetten	174.500			174.500					
KGG	2027	Coördinatie MIEK-projecten DRC	3.564				1.434	1.195	935		–
KGG	2027	gebiedsinvesteringen hoogspanning op land	8.500			8.500					–
KGG	2027	gebiedsinvesteringen hoogspanning op land (voorheen: projectaanpak netcongestie)	41.500				20.000	7.000	7.000	7.500	–
KGG	2027	Hystock	287.500								287.500
KGG	2027	Nationale deelneming Warmte	87.000			26.000	47.000	5.000	5.000	4.000	–
KGG	2027	Taskforce projectaanpak middenspanning	14.966				878	1.761	1.761	1.761	8.805
KGG	2027	Waterstofcavernes 5 t/m 13	245.000				97.000	86.000	7.000	7.000	48.000
VRO	2027	Inzet ETS-2 SCF	10.000				7.000	3.000			–
LVVN	2024	Distributienetten glastuinbouw	300.000		15.100	29.900	49.800	66.100	61.300	45.100	32.700
	2026	Dekking generaal beeld voorjaar 2025	41.000			41.000					

Toekenningen												
KGG	2026	Terugboeking: Nationale subsidieregeling warmtenetten	– 180.000									– 180.000
		Totaal	4.980.950	–	154.250	391.143	617.540	906.504	847.106	753.416	574.379	307.507

Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
		Vroege fase opschaling											
BZK	2024	Normering en stimulerende biobased bouwen	19.300		2.000	10.450	6.850						
BZK	2025	Normering en stimulerende biobased bouwen	18.985				7.146	10.738	1.101				
FIN	2024	Onderzoek Nationaal Emissieplafond voor ESR sectoren	2.000		120	500	500	500	380				
I&W	2023	Wind op Zee	580.100		29.800	31.100	29.500	429.800	8.100	23.100	23.000	5.700	
lenW	2024	Bevorderen circulair doen en gedrag	33.700			2.200	3.300	5.100	5.100	6.000	6.000	6.000	
lenW	2024	Normering en stimulerende biobased bouwen	3.000			1.600	1.400						
lenW	2024	Ondersteuning van o.a. ketenvorming en recyclingtechnieken circulaire plastics	69.100			11.900	23.800	16.650	6.250	3.000	3.000	4.500	
lenW	2024	Uitbreiden zero-emissiezones voor gemeenten	6.660			1.332	1.332	1.332	1.332	1.332			
lenW	2025	Alcohol-to-jet (ATJ)	90.000				4.500	11.000	20.000	20.000	18.500	16.000	
lenW	2025	Duurzame luchtvaartbrandstoffen (E-fuels)	60.000				4.500	9.000	13.500	13.500	11.000	8.500	
lenW	2025	Normering en stimulerende biobased bouwen	6.615				2.756	3.859					
lenW	2025	Opschalen duurzame infra-innovatietechnieken met launching customer programma	100.000				10.000	20.000	20.000	20.000	20.000	10.000	
lenW	2025	Subsidie voor verduurzaming van de binnenvaart n.a.v. ETS-2 opt-in	163.530				3.766	7.766	12.766	29.766	42.766	66.700	
lenW	2025	Subsidie voor waterstof in wegvervoer en binnenvaart (binnenvaart)	30.500			2.033	6.100	6.100	6.100	4.067	4.067	2.033	
lenW	2025	Subsidie voor waterstof in wegvervoer en binnenvaart (wegvervoer)	210.000				33.000	55.000	50.000	44.000	28.000		
lenW	2025	Verduurzaming zeevaartschepen	111.300				989	9.789	16.029	24.429	37.869	22.195	

Toekenningen													
lenW	2025	Ondersteuning van o.a. ketenvorming en recyclingtechnieken circulaire plastics	60.000										
						12.000	21.000	18.000	6.000	3.000			
lenW	2026	Correctie overheveling Subsidie voor verduurzaming van de binnenvaart n.a.v. ETS-2 opt-in	70									70	
lenW	2026	Opschaling nieuwe aandrijftechnologieën luchtvaart	20.000					5.000	10.000	5.000			
lenW	2027	Duurzame luchtvaartbrandstoffen (E-fuels)	150.000			–	22.550	74.700	30.000		7.650	15.100	
lenW	2027	Inruilregeling oude fossiele brandstofauto's	52.400				26.000	13.200	13.200				–
lenW	2027	Normering en stimulering biobased bouwen	10.585			–	6.800	1.235	950	1.600			–
lenW	2027	Publiekscampagne deelmobiliteit	2.000			2.000							–
lenW	2027	Subsidie voor waterstof in wegvervoer en binnenvaart	33.500				2.010	5.662	7.906		9.079	8.843	
lenW	2027	Algemene reservering verduurzaming openbaar vervoer openbaar vervoer ingezet voor OV-maatregelen pakket NVW	38.000			2.000	2.000	21.000	13.000				–
KGG	2023	IPCEI Waterstof golf 2	785.000	95.000	230.000	275.000	185.000						
KGG	2023	IPCEI Waterstof golf 3	600.000	50.000	60.000	234.000	150.000	106.000					
KGG	2023	IPCEI Waterstof golf 4	199.000			116.000	60.000	14.000	3.000	3.000	3.000		
KGG	2023	Programma Opwek Energie op Rijksvastgoed (OER)	82.500	15.280	16.805	16.805	16.805	16.805					
KGG	2023	Wind op Zee	259.900	64.700	67.800	67.400	16.400	15.500	12.700	7.700	7.700		
KGG	2024	Continuering DEI+CE	55.192		2.000	7.992	14.500	15.500	10.100	4.100	1.000		
KGG	2024	Correctieregeling duurzame warmte motie Grinwis – Erkens	60.000	60.000									
KGG	2024	Elektrolyse, offshore: <=100 MW (CAPEX)	380.000		95.000	95.000	95.000	95.000					
KGG	2024	Elektrolyse, onshore: 50 MW	249.900		13.000	13.000	13.000	20.000	17.000	17.000	156.900		
KGG	2024	Elektrolyse, onshore: 500-1.000 MW	1.000.000	150.000	150.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	300.000		
KGG	2024	Elektrolyse: kennisplatform offshore en ketenbrede consortia	2.000	1.000	1.000								
KGG	2024	Geothermie, hoge temperatuur	52.000		1.000	1.000	50.000						

Toekenningen											
KGG	2024	Geothermie, lage temperatuur	100.000		20.000	30.000	30.000	20.000			
KGG	2024	H2Global, import van groene waterstof	300.000	50.000	50.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	
KGG	2024	Normering en stimulering biobased bouwen	1.400	500	900						
KGG	2024	Verbeterd toezicht en handhaving aangescherpte energiebesparingsplicht	6.650	2.650	3.000	1.000					
KGG	2024	Vergassing: expertisecentrum, organisatie, haalbaarheidsstudies	25.000	10.000	5.000	5.000	5.000				
KGG	2024	Vergassing: stimulering projecten vergassing 1e en 2e fase	100.000	11.100	33.330	27.770	16.700	11.100			
KGG	2025	Biopyrolyse	90.000		3.000	12.000	19.500	21.000	15.000	19.500	
KGG	2025	Flex (onderzoek voor bedrijven en industrie)	20.000		10.000	10.000					
KGG	2025	Flex (opschaling innovatieve flex)	40.000		4.000	12.000	10.000	10.000	4.000		
KGG	2025	Gebiedsinvesteringen Netten op Zee	500.000	50.000	100.000	50.000	75.000	75.000	75.000	75.000	
KGG	2025	Normering en stimulering biobased bouwen	14.700		14.700						
KGG	2025	Normering en stimulering biobased bouwen (ISDE)	1.400				1.400				
KGG	2025	Vergassing: stimulering projecten vergassing 1e en 2e fase	500.000		11.100	44.400	77.800	94.400	100.000	172.300	
KGG	2026	Elektrolyse, onshore: 500-1.000 MW (productiesubsidies)	212.000				4.240	74.200	63.600	42.400	27.560
KGG	2026	Meetstandaard waterstof	12.498			1.824	8.147	2.527			
KGG	2026	Normering en stimulering biobased bouwen	22.300				9.600	12.700			
KGG	2026	Onderzoeksprogramma waterstof op zee (onderdeel demo 2)	25.000			5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	
KGG	2026	Stimuleringsprogramma innovatie en vroege opschaling koolstofverwijdering	50.000		150	3.500	5.200	8.500	9.400	8.250	15.000
KGG	2026	Overbruggingskrediet voor plasticrecyclingbedrijven (circulaire plastics)	20.000			6.500	7.000	6.500			
KGG	2027	Continuering subsidie omschakeling plasticverwerkers (SOPV)	3.000				3.000				—
KGG	2027	DEI+CE	20.300				2.030	4.060	5.075	4.060	5.075

Toekenningen												
KGG	2027	Elektrolyse onshore productiesubsidies	20.000					20.000				–
KGG	2027	iDSR	35.000						31.500	3.500		–
KGG	2027	IPCEI golf 4	22.000					22.000				–
KGG	2027	Elektrolyse, onshore: 500-1.000 MW: Productiesubsidies deel 3 (OWE3)	280.000						11.000	22.000	33.000	56.000
LVVN	2023	Wind op Zee	345.300	35.100	40.100	43.100	46.600	44.600	49.600	45.600	40.600	
LVVN	2025	Normering en stimuleren biobased bouwen	23.300									
LVVN	2026	Normering en stimuleren biobased bouwen	8.000		1.300	10.000	12.000					
LVVN	2026	Subsidieregeling schone en emissieloze landbouwvoertuigen	10.000			500	9.500		4.000	4.000		
LVVN	2027	Subsidieregeling Emissieloos Landbouwmaterieel	20.000						16.750	3.250		–
OCW	2025	Subsidieregeling praktijkleren	7.000				7.000					
OCW	2025	Vrouwen in de techniek (gendergelijkheid)	1.800			100	400	400	400	400	100	
VRO	2026	Normering en stimuleren biobased bouwen	12.017					6.305	5.712			
VRO	2027	Energieschok maatregelenpakket	68.000				52.000			16.000		–
	2026	MRB gewichtscorrectie	86.000					55.000	31.000			
	2026	Normering lease per 2027	85.000					45.000	40.000			
	2023	Dekking generale beeld	880.000		50.000	300.000	300.000	230.000				
	2026	Dekking generaal beeld voorjaar 2025	72.000				72.000					
KGG	2026	Dekking diverse problematiek Wind op Zee	318.314					168.891	44.623	23.200	23.900	57.700
	2025	Terugboeking: Uitvoeringskosten	– 11.351		– 2.400	– 1.654	– 2.013	– 1.905	– 1.839	– 770	– 770	
	2026	Terugboeking: Uitvoeringskosten	– 10.990				– 964	– 2.029	– 2.699	– 2.699	– 2.599	
IenW	2026	Terugboeking: Ondersteuning van o.a. ketenvorming en recyclingtechnieken circulaire plastics	– 70.230		– 15.877	– 28.720	– 20.104	– 3.355	– 1.355	– 819		
KGG	2026	Terugboeking: Elektrolyse, offshore: <=100 MW (CAPEX)	– 273.968		– 54		– 146.237	– 43.364	– 25.674	– 58.639		
KGG	2026	Terugboeking: Invoering batterijplicht zonneparken	– 62.524				– 11.381	– 11.381	– 11.381	– 11.381	– 17.000	
FIN	2027	Terugboeking: Algemene reservering verduurzaming openbaar vervoer	– 12.000					– 2.000	– 10.000			–

Toekenningen												
	ingezet voor OV-maatregelen pakket NVW											
	Totaal	9.513.753	–	353.000	910.970	1.718.931	2.061.155	1.373.830	980.225	792.454	1.035.910	287.278

Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
		Verduurzaming industrie en innovatie mkb											
KGG	2023	NIKI	22.000		22.000								
KGG	2023	VEKI	28.000		28.000								
KGG	2024	NIKI (2022)	228.000			10.115	84.733	72.629	36.314	24.209			
KGG	2024	Ondersteuning cluster 6	2.960			1.120	920	920					
KGG	2024	Topsector Energie Haalbaarheidsstudies	25.000			4.200	8.300	8.300	4.200				
KGG	2024	Uitvoeringskosten maatwerkafspraken	66.000			15.800	15.200	15.000	5.000	5.000	5.000	5.000	
KGG	2024	VEKI	525.000			56.800	92.900	102.600	107.200	94.700	53.100	17.700	
KGG	2024	VEKI (2022)	112.000			49.000	42.000	14.000	7.000				
KGG	2025	Ondersteuning cluster 6	6.100				1.017	1.017	1.017	1.017	1.017	1.015	
KGG	2025	Ondersteuning mkb bij aangescherpte Energiebesparingsplicht	10.000			10.000							
KGG	2025	Maatwerkfinanciering Nobian	200.000				24.000	65.000	20.000	63.000	8.000	20.000	
KGG	2025	Intensivering DEI+ (titel voorheen DEI-XL)	87.975				14.025	30.600	26.350	8.500	4.250	4.250	
KGG	2026	IKC ETS	496.600				167.400	129.200	200.000				
KGG	2026	NIKI	212.500						10.000	10.125	27.125	30.125	35.125
KGG	2026	Ondersteuning cluster 6	17.550				2.875	4.225	3.550	4.550	2.050	300	
KGG	2026	Social Climate Fund: fixteams voor bedrijven	9.000					4.500	4.500				
KGG	2026	Cosun	75.000					45.000	20.000	10.000			
KGG	2026	AnQore	46.000					13.000	25.000	8.000			
KGG	2026	Steun Avantium	15.000				15.000						
KGG	2027	Energiebesparing mkb: Energiebesparingsfonds mkb	35.000					35.000					–
KGG	2027	Energiebesparing mkb: Uitbreiding ontzorgingsprogramma	25.000					25.000					–
KGG	2027	Intensivering DEI+ (oorspronkelijke DEI-XL)	100.035						10.000	30.000	25.000	20.000	15.035
KGG	2027	Maatwerk AER	50.000					5.000	15.000	20.000	10.000		–
KGG	2027	Uitvoeringskosten maatwerk	6.000						1.500	1.500	1.500	1.500	–
LVVN	2024	EG-regeling (Energie-efficiëntie Glastuinbouw)	199.900			17.600	26.400	27.000	28.200	26.800	25.900	48.000	
EZK	2027	Energiebesparing mkb: Duurzaamheidsleningen mkb	15.000					1.000	4.000	4.000	3.000	3.000	–

Toekenningen												
VRO	2027	Energieschokmaatregelenpakket	28.000							28.000		–
	2026	Dekking generaal beeld voorjaar 2025	58.000				58.000					
KGG	2026	Terugboeking: Maatwerkfinanciering Nobian	– 15.534							– 15.534		
KGG	2026	Terugboeking: VEKI	– 134.960				– 58.000		– 76.960			
KGG	2026	Terugboeking: Ondersteuning cluster 6	– 800									
							– 800					
KGG	2027	Terugboeking: Steun Avantium	– 226						– 226			
		Totaal	2.550.100	–	50.000	164.635	493.970	598.765	451.871	295.867	193.942	150.890

Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
		Verduurzaming gebouwde omgeving											
BZK	2023	Nationaal Isolatieprogramma	100.000				100.000						
BZK	2023	Versnelling lokale aanpak Nationaal Isolatieprogramma	62.500		62.500								
BZK	2024	Aanpak kwetsbare wijken en dorpen versterken	425.000		119.000	160.000	146.000						
BZK	2024	Doe-het-zelf-vouchers	50.000			25.000	25.000						
BZK	2024	Maatschappelijk vastgoed: Duurzaam Rijksverheidsvastgoed	364.600				147.800	98.600	47.300	23.700	23.600	23.600	
BZK	2024	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed	89.620			17.300	8.090	23.340	5.040	15.450	4.950	15.450	
BZK	2024	Maatschappelijk vastgoed: subsidie DUMAVA	1.916.000			287.400	325.600	325.600	275.600	275.600	275.600	150.600	
BZK	2024	Nationaal Isolatie Programma	798.190		8.080	435.660	354.450						
BZK	2024	Ontzorging en ondersteuning verenigingen van eigenaren	25.000			5.500	7.000	7.000	5.500				
BZK	2024	Warmtefonds ophogen	88.000		88.000								
BZK	2025	Maatschappelijk vastgoed: fonds	74.910				74.910						
BZK	2025	MaVa: verzoek ophoging budget	42.000				42.000						
BZK	2025	Nationaal Isolatie Programma extra	152.740						32.160	36.860	41.860	41.860	
BZK	2025	Nationaal Isolatie Programma: verzoek om toekenning reservering, veranderde inzet middelen en ophoging budget	97.460										
BZK						90.600		6.860					

Toekenningen												
BZK	2025	Programmatische aanpak maatschappelijk vastgoed	49.722									
						2.568	7.385	7.385	10.828	10.778	10.778	
BZK	2025	Warmtefonds ophogen	211.800			35.300	35.300	35.300	35.300	35.300	35.300	
KGG	2023	Energiebesparende maatregelen	160.000	155.000	5.000							
KGG	2023	ISDE	100.000		100.000							
KGG	2024	Aanvulling ISDE indien nodig i.c.m. normering Cv-ketels	100.000				100.000					
KGG	2024	Nationaal Isolatie Programma	796.240			140.000	262.290	393.950				
KGG	2024	Stimulering van hybride warmtepompen bestaande bouw	485.000									
					23.000	74.500	212.300	175.200				
KGG	2025	Nationaal Isolatie Programma: verzoek om toekenning reservering, veranderde inzet middelen en ophoging budget	216.700						216.700			
KGG	2026	Nationaal Isolatie Programma	793.482						199.000	198.000	197.982	198.500
KGG	2026	Stimulering van hybride warmtepompen bestaande bouw	368.618						150.000	139.500	77.118	2.000
OCW	2024	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed	17.070									
						470	3.320	3.320	3.320	3.320	3.320	
VRO	2026	Continuering Nationaal Warmtefonds	135.000						108.000	27.000		
VRO	2026	Financiële instrumenten voor verduurzaming van MaVa	175.000									
							30.000	55.000	30.000	30.000	30.000	
VRO	2026	Warmtefonds ophogen	200			200						
VRO	2027	ISDE	46.000						27.000	19.000		–
VRO	2027	SAH	77.000				15.000	23.500			38.500	–
VWS	2024	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed	21.210									
						4.040	4.040	4.040	3.030	3.030	3.030	
	2026	Dekking generaal beeld voorjaar 2025	29.000				29.000					
Totaal			8.068.062	155.000	545.580	1.358.250	1.979.678	977.345	843.145	906.588	749.538	552.938

Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
		Onverdeeld											
KGG	2024	Burgerforum	6.186		3.491	2.695							
KGG	2024	Wetenschappelijke klimaatraad	35.000			5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	

Toekenningen											
	2024	Dekking generale beeld	806.613								
				5.743	50.580	81.074	161.990	193.624	104.534	104.534	104.534
KGG	2027	Inzet voorziene LPB ter dekking van mijnbouwschade Limburg en EET op KGG	50.205								
											7.550 42.655
	Totaal		898.004	–	9.234	58.275	86.074	166.990	198.624	109.534	109.534 117.084 42.655

Toekenningen onder voorwaarden en reserveringen

Onderstaande tabel geeft de actuele toekenningen onder voorwaarden en reserveringen weer zoals opgenomen in het MJP 2027.

Tabel 31 Reserveringen (bedragen x € 1.000)

Reserveringen										
Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
Kernenergie										
lenW	2027	Reservering - ANVS Toezicht Meetnet	33.222							33.222
lenW	2027	Reservering - RIVM Radionuclidenlaboratorium	20.155			273	273	731	731	18.147
lenW	2027	Reservering - Voortzetting inzet 2031-2035	242.390							242.390
KGG	2027	Reservering - Verlenging financiering Nuclear Academy 2026-2030	2.000					1.000	1.000	–
			297.767	–	–	273	273	1.731	1.731	293.759

Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
Energie-infrastructuur										
lenW	2027	Reservering - Algemene reservering verduurzaming openbaar vervoer	4.600				2.600	2.000		–
LVVN	2027	Reservering - Ophogen subsidie warmte- infrastructuur glastuinbouw	148.400		–	4.420	20.610	29.440	33.580	60.350
KGG	2027	Voorwaardelijke toekenning - Deelname EBN in CCS- infrastructuur (CO ₂ - transport en -opslag) ¹	639.200		–	213.067	213.067	213.066	–	–
KGG	2027	Voorwaardelijke toekenning - Nationale deelneming Warmte	137.000				45.000	44.000	48.000	–
LVVN	2027	Voorwaardelijke toekenning - Kennisontwikkeling gebruik en beschikbaarheid CO ₂	8.780			2.000	2.500	2.500	1.780	–
LVVN	2027	Voorwaardelijke toekenning - Subsidie exploratieboringen geothermie	32.400				2.900	5.800	8.600	15.100

Reserveringen										
Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
LVDN	2027	Voorwaardelijke toekenning - Subsidie locatiegericht seismologisch onderzoek geothermie	4.000			800	1.000	1.000	1.200	–
LVDN	2027	Voorwaardelijke toekenning - Subsidieregeling hubmanagementsystemen	5.500			1.000	2.500	2.000		–
LVDN	2027	Voorwaardelijke toekenning - Versnellen programma gebiedsaanpak	920			230	230	230	230	–
			980.800	–	–	221.517	290.407	300.036	93.390	75.450

Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
Vroege fase opschaling										
lenW	2027	Reservering - Algemene reservering uitvoeringskosten, IC12: Bijmenging plastic	19.744			4.013	6.465	4.683	4.583	–
lenW	2027	Reservering - Publiekscampagne deelmobiliteit	3.000			3.000				–
lenW	2027	Reservering - Reservering maatregelen circulaire economie (voorheen circulaire plastics)	76.456			10.000	27.746	22.160	15.450	1.100
KGG	2027	Reservering - Handhaving aangescherpte energiebesparingsplicht	6.700		–	6.700	–	–	–	–
KGG	2027	Reservering - iDSR	163.900		–		40.500	54.000	63.000	6.400
KGG	2027	Reservering - Normering en stimulering biobased bouwen	19.400		–	–	–	3.500	11.900	4.000
KGG	2027	Reservering - Ondersteuning plasticketen	75.000		–	5.000	30.834	22.833	16.333	–
KGG	2027	Reservering - Opschaling innovatieve lange termijn elektriciteitsopslag (voorheen: flex)	158.400			17.600	33.000	35.200	35.200	37.400
LVDN	2027	Reservering - Normering en stimulering biobased bouwen	22.700		–	–	–	5.000	6.700	11.000
OCW	2027	Reservering - Subsidieregeling praktijkleren	15.000		–	8.000	7.000	–	–	–
VRO	2027	Reservering - Algemene reservering uitvoeringskosten, G1 uitfasering slechte huurwoningen	29.000		–	1.000	3.000	21.000	4.000	–
VRO	2027	Reservering - Algemene reservering uitvoeringskosten, reservering voor G10	16.700		–	500	500	500	5.100	10.100

Reserveringen										
Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
		uitfasering slechte energielabels utiliteitsbouw								
VRO	2027	Reservering - Normering en stimulering biobased bouwen	16.298		–	–	–	4.520	4.648	7.130
(leeg)	2027	Reservering - Restant potje uitvoeringskosten 88 mln.	2.158			804	1.354	–	–	–
lenW	2027	voorwaardelijk - DEI+CE	6.376			763	5.088	525		–
lenW	2027	voorwaardelijk - Stimulering en normering gescheiden inzameling bioafval bij huishoudens ten behoeve van groen gas	7.000				4.000	3.000		–
KGG	2027	voorwaardelijk - Elektrolyse, onshore: 500-1.000 MW (productiesubsidies)	1.278.300		–		34.000	106.000	293.000	845.300
KGG	2027	voorwaardelijk - Elektrolyse, vraagsubsidies	662.198		–	–	30.000	66.765	90.000	475.433
LVVN	2027	voorwaardelijk - Subsidieregeling Emissieloos Landbouwmaterieel	47.000		–		13.500	16.750	16.750	–
			2.625.330	–	–	57.380	236.987	366.436	566.664	1.397.863

Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
		Verduurzaming industrie en innovatie mkb								
lenW	2027	Reservering - Maatwerksubsidies AVI's	146.369			44.033	67.976	34.360	–	–
KGG	2027	Reservering - Energiebesparing mkb: energiebesparingsfonds mkb	65.000				65.000			–
KGG	2027	Reservering - Maatwerkfinanciering (uit reservering eventuele maatwerksubsidies)	200.388			55.220	66.662	75.529	2.977	–
KGG	2027	Reservering - NIKI	176.449			17.645	17.645	17.645	10.587	112.927
KGG	2027	Reservering - Ondersteuning cluster 6	20.198			6.375	10.375	2.000	1.448	–
KGG	2027	Reservering - Ophoging budget maatwerkfinanciering (uit reservering ophoging perceel)	80.961			28.971	36.447	15.543	–	–
KGG	2027	Voorwaardelijke toekenning - Aramis (volloop)	662.000		–	165.500	165.500	165.500	165.500	–
KGG	2027	Voorwaardelijke toekenning - Cosun	30.000		–	10.000	15.000	5.000	–	–

Reserveringen										
Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
KG	2027	Voorwaardelijke toekenning - TSN-reservering	934.497		–	149.681	119.849	115.465	79.336	470.166
			2.315.862	–	–	477.425	564.454	431.042	259.848	583.093

Dept.	Jaar	Maatregel	Totaal	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Na 2030
Verduurzaming gebouwde omgeving										
VRO	2027	Voorwaardelijke toekenning - ISDE	22.000					22.000		
			22.000	–	–	–	–	22.000	–	–

1 De maatregel 'Deelname EBN in CCS-infrastructuur (CO₂-transport en -opslag)' betreft een toekenning en staat ook zo opgenomen in het MJP 2026. Aangezien er nog geen FID is genomen, staan de middelen nog op het fonds en zijn deze conform de begrotingssystematiek als toekenning onder voorwaarde in de begroting opgenomen.

Uitvoeringskosten Klimaat- en energiefonds

Vooruitlopend op de instellingswet heeft het kabinet met de voorjaarsbesluitvorming 2022 besloten dat uitvoeringskosten die verband houden met het Klimaat- en energiefonds in beginsel uit fondsmiddelen worden gefinancierd. Onderstaande reeks aan uitvoeringskosten is overgeboekt naar de verantwoordelijke departementen.

Tabel 32 Uitvoeringskosten Klimaat- en energiefonds (bedragen x € 1.000)											
Uitvoeringskosten	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	na 2030	cum
Capaciteit Rijk	9.725	20.870	30.545	35.084	52.212	54.240	52.620	50.836	49.337	2.250	357.719
KGG	8.818	17.472	23.472	27.522	46.122	46.872	46.122	44.372	42.972	2.250	305.994
BZK	382	1.528	1.528	2.528	2.528	1.528	1.528	1.528	1.528		14.606
FIN			3.400	770	770	770	770	770	770		8.020
I&W	525	1.870	2.145	4.264	2.792	5.070	4.200	4.166	4.067		29.099
Apparaatskosten uitvoeringsorganisaties en kennisinstellingen	19.000	40.700	40.700	40.700	34.000	34.000	33.650	33.650	33.650	0	310.050
Onderzoek	1.000	2.000	2.000	2.000	0	0	0	0	0		7.000
Projecten Rijkscoördinatieregeling (RCR)	1.800	2.100	700	200	0	0	0	0	0		4.800
Projecten Klimaatakkoord	1.000	5.700	5.700	5.700	0	0	0	0	0		18.100
ILT	1.000	1.000	1.000	1.000	2.050	2.000	1.650	1.650	1.650		13.000
TNO	2.900	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000		26.900
VIVET	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000		9.000
RVO	5.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000		85.000
NEa	1.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000		41.000
KNMI	115	115	115	115	115	115	115	115	115		1.035
RWS	500	500	500	500	500	500	500	500	500		4.500
RIVM	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000		9.000
ACM	2.028	4.340	3.641	3.007	3.111	3.111	3.111	3.111	3.111		28.571
SodM	312	467	467	467	467	467	467	467	467		4.048
Overige personele uitgaven	345	4.478	6.577	7.711	7.757	7.807	7.807	7.807	7.807		58.096
Totaal	28.725	61.570	71.245	75.784	86.212	88.240	86.270	84.486	82.987	2.250	667.769

Met het MJP 2027 was totaal € 661,8 mln aan uitvoeringskosten overgeheveld aan diverse departementen. Met het MJP 2027 zijn geen aanvullende uitvoeringskosten toegekend.

Zie het MJP 2027 voor meer informatie.

Bijlage 2: Rijksbrede Klimaat- en energiefonds bijlage

Deze bijlage geeft inzicht in de rijksbrede KEF-middelen die via MJP's zijn toegekend aan de verschillende departementale begrotingen. Dit overzicht toont voor de jaren 2025 en 2026 de kasrealisatie en voor de jaren 2027 en verder de actuele raming van de toegekende middelen van alle middelen uit het KEF.

Tabel 33 Totaaloverzicht Klimaat- en energiefonds bijlage (bedragen x € 1.000)

Rijksbreed Klimaat- en energiefonds middelen	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
	2.242.685	1.984.385	4.560.883	5.833.805	4.794.222	5.339.095	3.596.599
Begroting van Klimaat en Groene Groei	1.027.409	1.413.861	2.481.875	2.762.961	1.522.449	2.274.130	1.067.634
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	19.798	253	11.688	14.688	4.188	4.188	7.995
Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening	935.678	355.287	713.119	632.810	487.104	381.690	226.625
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	102.712	97.894	338.783	433.871	355.451	318.398	98.402
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat - Mobiliteitsfonds	17.823	24.700	47.392	74.178	54.182	47.858	17.950
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	5.723	14.645	7.110	7.276	8.774	8.848	0
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	3.977	3.739	3.761	3.177	3.177	3.177	0
Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur	79.536	73.556	149.006	162.890	148.497	136.367	79.104
Ministerie van Justitie en Veiligheid	0	0	24.121	0	0	0	0
Ministerie van Asiel en Migratie	0	0	11.401	0	0	0	0
Ministerie van Sociale zaken en werkgelegenheid	360	450	450	0	0	0	0
Ministerie van Defensie (Defensiematerieelbegrotingsfonds)	42.361	0	0	0	0	0	0
Ministerie van Financien	7.308	0	0	0	0	0	0
Klimaat- en energiefonds (KEF)	0	0	772.177	1.741.954	2.210.400	2.164.439	2.098.889

Tabel Klimaatfondsmiddelen op de begroting van Klimaat en Groene Groei (bedragen x € 1.000)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Uitgaven	1.027.409	1.413.861	2.481.875	2.762.961	1.522.449	2.274.130	1.067.634
Artikel	Klimaatfondsmaatregel						
Subsidies	833.907	903.054	2.100.939	2.559.366	1.307.596	2.123.343	986.583
Missiegedreven Onderzoek Ontwikkeling en Innovatie (MOOI)	Kennisinfra						
	0	673	3.323	2.694	2.693	2.499	718

Rijksbreed Klimaat- en energiefonds middelen		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Demonstratieregeling Energie- en Klimaatinnovatie (DEI+)								
	Biopyrolyse	0	0	23.025	9.654	9.913	19.421	2.000
	Flex (onderzoek voor bedrijven en industrie) en Flex (opschaling innovatieve flex)	0	840	18.038	8.045	3.734	1.020	0
	Vergassing: stimulering projecten vergassing 1e en 2e fase	0	3.583	66.812	101.554	121.753	239.902	19.800
	Continuering DEI+CE	3.864	12.709	48.268	37.793	27.670	15.597	13.124
	Intensivering DEI+	0	0	10.000	30.000	25.000	20.000	15.035
Projecten Klimaat en Energieakkoord								
	Burgerforum	20	130	0	0	0	0	0
	Klimaatcommunicatie	827	120	0	0	0	0	0
	Wetenschappelijke klimaatraad	0	93	450	450	450	94	0
ISDE-regeling	Nationaal Isolatieprogramma, ISDE, Energiebesparende maatregelen, Aanvulling ISDE indien nodig i.c.m. normering Cv-ketels en Stimulering van hybride warmtepompen bestaande bouw	473.058	444.388	424.404	418.308	356.966	283.778	0
Overige Subsidies	EBN: versnellen onderzoek CCS	9.440	4.941	1.084	5.347	1.295	0	0
	Randvoorwaarden technische arbeidsmarkt	0	70	0	0	0	0	0
	VIVET	713	784	892	892	893	894	0
	Vergassing: expertisecentrum, organisatie, haalbaarheidsstudies	0	604	10.604	5.576	0	0	0
	Verbetering toezicht F-gassen	0	7	7	4	4	4	0
Opschalingsinstrument waterstof								
	De-risken grootschalige waterstofopslag	129	100	97.000	86.000	15.006	7.000	6.000
	Elektrolyse, offshore: <=100 MW (CAPEX)	0	0	0	0	0	0	0
	Elektrolyse, onshore: 50 MW	2.533	4.219	23.946	40.487	23.087	14.987	115.687
	Elektrolyse, onshore: 500-1.000 MW	12.000	24.400	216.468	205.281	224.688	268.677	449.924
	Elektrolyse: kennisplatform offshore en ketenbrede consortia	0	633	633	124	125	0	0
	H2Global, import van groene waterstof	0	0	1	116	116	947	306.676
	IPCEI Waterstof golf 3	0	0	27.870	335.022	35.609	247	0
	Waterstofnetwerk op zee	0	67.635	53.810	0	0	0	0
	Meetstandaard waterstof	0	1.824	8.147	2.527	0	0	0
IPCEI waterstof	IPCEI Waterstof golf 2	34.683	86.318	105.299	178.011	54.388	183.983	0
	IPCEI Waterstof golf 3	0	0	0	0	0	0	0
	IPCEI Waterstof golf 4	0	0	90.139	41.055	17.474	0	0
MIEK	Coördinatie MIEK-projecten	228	323	1.434	1.195	935	0	0

Rijksbreed Klimaat- en energiefonds middelen		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Warmtenetten investeringsubsidie (WIS)	Nationale subsidieregeling warmtenetten	1.998	17.064	86.150	154.917	151.541	952.556	0
Geothermie (Klimaatfonds)	Geothermie, hoge temperatuur	0	77	51.410	0	0	0	0
	Geothermie, lage temperatuur	249	500	62.084	25.852	51	0	0
Subsidieregeling flexibiliteit	Flex (onderzoek voor bedrijven en industrie) en Flex (opschaling innovatieve flex)	5.070	8.859	32.470	3.500	0	0	0
Batterijverplichting voor zonneparken	Invoering batterijverplichting voor zonneparken	0	0	0	0	0	0	0
Correctieregeling duurzame warmte	Correctieregeling duurzame warmte motie Grinwis – Erkens	426	0	0	0	0	0	0
Efficiëntere benutting elektriciteitsnetten	Efficiëntere benutting elektriciteitsnetten	3.171	2.079	37.664	28.892	22.022	19.685	0
Realisatie Zon op Zee	Realisatie van 3 GW zon op zee in 2030	0	1.340	1.307	542	0	0	0
	Realisatie Zon op Zee	60	303	9.931	6.403	17	0	0
Maatwerkenpak industrie	Uitvoeringskosten maatwerkafspraken	9.723	37.527	150.811	134.869	24.854	19.963	0
Studies voor duurzame industrie (STUDI)	Topsector Energie Haalbaarheidsstudies	4.360	10.435	6.436	3.091	750	0	0
VEKI	VEKI	56.750	112.285	121.353	60.034	19.118	3.885	0
NIKI	NIKI	0	4.490	34.032	64.520	30.253	14.100	28.099
Verduurzaming industrie	Ondersteuning cluster 6	2.041	1.646	6.430	5.824	3.636	1.292	0
	Uitvoeringskosten maatwerkafspraken	15.000	0	0	0	0	0	0
Indirecte kostencompensatie ETS	IKC ETS	159.805	0	126.239	349.088	0	0	0
Stimuleringsprogramma koolstofverwijdering (klimaatfonds)	Stimuleringsprogramma innovatie en vroege opschaling koolstofverwijdering	0	3.262	5.200	8.500	9.400	8.250	7.950
	Social Climate Fund – fixteams kwetsbare micro-mkb'ers	0	0	9.000	0	0	0	0
Flankerend beleid WOZ	Wind op Zee	37.759	27.121	21.735	14.544	9.400	8.838	0
Subsidies WarmtelinQ	Wind op Zee inpassingskosten en Doordewind II (t/m 2030)	0	272	127	0	656	0	0
	WarmtelinQ+	0	16.400	39.600	100.000	39.000	0	0
Subsidie Nationale Deelneming Warmte	Nationale deelneming Warmte	0	5.000	7.000	5.000	5.000	4.000	0
Energiebesparing MKB	Energiebesparing mkb: Uitbreiding ontzorgingsprogramma	0	0	25.000	0	0	0	0
	Energiebesparing mkb: energiebesparingsfonds mkb	0	0	15.834	10.965	5.835	420	1.570
Diverse subsidies kernenergie	IPCEI Kernenergie	0	0	12.000	68.000	60.000	30.000	20.000
Plastics normering	Ondersteuning van o.a. ketenvorming en recyclingtechnieken circulaire plastics	0	0	4.358	306	0	0	0
Circulair doen en gedrag	Bevorderen circulair doen en gedrag	0	0	3.114	4.064	4.264	1.304	0

Rijksbreed Klimaat- en energiefonds middelen		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Biobased Bouwen	Normering en stimulering biobased bouwen	0	0	0	320	0	0	0
Leningen		0	78.100	74.946	28.013	0	0	0
Verduurzaming industrie	Normering en stimulering biobased bouwen	0	7.500	9.546	17.013	0	0	0
	Overbruggingskrediet voor plasticrecyclingbedrijven (circulaire plastics)	0	2.000	7.000	11.000	0	0	0
Lening NEO NL	NEO	0	68.600	58.400	0	0	0	0
Opdrachten		35.891	78.728	117.214	59.275	41.884	38.115	8.886
Onderzoek & opdrachten	RCR-projecten	727	1.054	1.402	634	200	0	0
	Onderzoek K&E	294	107	0	0	0	0	0
	Projectaanpak, wetgeving en beleid netcongestie	0	1.585	3.109	3.699	6.785	6.785	6.761
	Normeren en stimuleren van slimme energie-intensieve apparaten	1.502	2.875	2.878	980	984	0	0
Programma Opwek Energie op Rijksvastgoed (OER)	Programma Opwek Energie op Rijksvastgoed (OER)	17.830	16.396	20.368	3.093	796	0	0
Projecten Kernenergie	Bedrijfsduurverlenging Borssele	1.872	10.400	14.700	2.800	1.200	200	0
	Kennisinfra	3.538	5.538	18.907	12.387	6.220	5.029	2.125
	Ondersteuning ontwikkeling SMR's	1.210	2.158	12.357	25.435	5.395	5.040	0
	Onderzoeken nieuwbouw kerncentrales	6.721	37.445	34.187	3.777	16.562	16.669	0
	Neo NL	2.197	1.170	0	0	0	0	0
Circulair doen en gedrag	Bevorderen circulair doen en gedrag	0	0	2.506	2.742	2.792	2.792	0
Biobased Bouwen	Normering en stimulering biobased bouwen	0	0	6.800	3.728	950	1.600	0
Vermogensverschaffing/-onttrekking		0	66.000	40.000	0	0	0	0
Kapitaalstorting Nationale Deelneming Warmte	Nationale deelneming Warmte	0	21.000	40.000	0	0	0	0
Kapitaalstorting NEO NL	NEO	0	45.000	0	0	0	0	0
Bijdragen Baten-lastendiensten		35.957	48.638	20.688	19.504	19.504	19.504	0
RVO	Bijdrage RVO	28.180	38.864	12.696	12.230	12.230	12.230	0
Nea	Bijdrage Nea	6.926	7.909	6.648	5.502	5.502	5.502	0
KNMI	Bijdrage KNMI	0	202	137	125	125	125	0
RIVM	Bijdrage RIVM	0	0	1.203	1.097	1.097	1.097	0
RWS	Bijdrage RWS	851	1.663	4	550	550	550	0

Rijksbreed Klimaat- en energiefonds middelen		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Bijdragen aan ZBO/RWT		4.505	3.419	3.382	3.382	3.382	3.382	–
TNO kerndepartement	Bijdrage TNO bodembeheer	4.505	3.419	3.382	3.382	3.382	3.382	0
						0	0	0
Bijdragen aan mede-overheden		117.149	61.422	124.706	93.421	150.083	89.786	72.165
Regeling toezicht energiebesparingsplicht	Verbeterd toezicht en handhaving aangescherpte energiebesparingsplicht	0	954	2.667	2.668	0	0	0
Uitvoeringskosten klimaat medeoverheden	Toekomstbestendigheid energienetwerken (netcapaciteit)	0	0	0	0	0	0	0
	Uitvoeringslasten	0	4.831	15.209	7.745	5.759	3.214	2.250
Gebiedsinvestering	Gebiedsinvesteringen Netten op Zee	0	0	0	0	0	0	0
	Gebiedsinvesteringen Netten op Zee	117.149	54.219	65.291	65.856	65.990	51.190	0
	Gebiedsinvesteringen voor ruimtelijk inpassen hoogspanningsnet	0	0	32.400	11.600	72.770	29.800	69.880
	Gebiedsinvesteringen hoogspanning op land	0	1.400	5.606	0	0	0	0
Realisatie energie investering	Projecten en aanpak netcongestie	0	0	70	70	70	70	35
	Expertpool energie-infrastructuur: vliegende brigade	0	18	3.463	5.482	5.494	5.512	0
Storting begrotingsreserve			174.500					
Storting in begrotingsreserve								
Garantieregeling Warmtenetten	Garantieregeling warmtenetten	0	174.500	0	0	0	0	0

Tabel Klimaatfondsmiddelen op de begroting van het Ministerie van Economische Zaken (bedragen x € 1.000)

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Uitgaven		19.798	253	11.688	14.688	4.188	4.188	7.995
Artikel/ Instrument	Klimaatfondsmaatregel							
02 Bedrijvenbeleid: innovatief en duurzaam ondernemen		19.798	253	11.688	14.688	4.188	4.188	7.995
Subsidies		8.932	253	11.688	14.688	4.188	4.188	7.995
Actieplan Groene en Digitale Banen	Randvoorwaarden technische arbeidsmarkt	4.932	253	4.188	4.188	4.188	4.188	7.995
	Ondersteuning mkb bij aangescherpte							
Qredits duurzaamheid	Energiebesparingsplicht	4.000	0	7.500	10.500	0	0	0
Bijdragen aan ZBO/RWT		10.568	–	–	–	–	–	–
Bijdrage aan TNO		10.568	0	0	0	0	0	0

Rijksbreed Klimaat- en energiefonds middelen	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Bijdragen aan (internationale) organisaties	298	-	-	-	-	-	-
Bijdrage aan Delatares	100						
Toegepast onderzoek organisaties TO2 (excl.TNO)	198						

Tabel Klimaat- en energiefondsmiddelen op de begroting van het (22) Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (bedragen x € 1.000)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Uitgaven	935.678	355.287	713.119	632.810	487.104	381.690	226.625

Artikel/ Instrument	Klimaat- en Energiefonds maatregel						
2 Energietransitie gebouwde omgeving en bouwkwaliteit		935.678	355.287	713.119	632.810	487.104	226.625
1 Energietransitie en duurzaamheid		922.860	344.322	707.213	627.836	487.104	226.625
1 Subsidies (regelingen)		435.683	311.839	540.325	528.804	403.358	197.011
11 Energiebesparing Koopsector	Nationaal isolatieprogramma	25.250	20.000	46.350	26.300	20.731	0
12 Energietransitie en duurzaamheid	Energiebesparende maatregelen	2.571	1.340	1.059	0	0	0
14 Maatschappelijk vastgoed fonds	Maatschappelijk vastgoedfonds: dotaties	49.900	30.000	55.000	30.000	30.000	0
16 Nationaal Isolatie Programma	Doe-het-zelvers en vouchers	0	0	980	980	980	0
17 Ontzorgen Vereniging van Eigenaren	Ontzorging en ondersteuning verenigingen van eigenaren	6.257	4.365	4.777	5.303	5.072	0
19 SAH	Warmtenetten investeringssubsidie	12.249	0	0	0	0	0
21 Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed	Maatschappelijk vastgoed: subsidies	216.666	88.674	373.359	430.371	311.275	197.011
22 Warmtefonds	Warmtefonds ophogen	122.790	152.460	35.300	35.850	35.300	0
31 SAH warmteprojecten	Overboeking Klimaatfonds	0	15.000	23.500	0	0	0
3 Opdrachten		56	2.315	0	0	0	0
30 Energietransitie en duurzaamheid	Energiebesparende maatregelen	56	2.315	0	0	0	0
14 Bijdrage aan medeoverheden		476.849	1.998	119.913	33.995	24.137	467
41 Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	Gebouwde omgeving	8.464	0	0	0	0	0
42 NIP (Lokale aanpak woningisolatie)	Nationaal isolatieprogramma	466.638	0	0	0	0	0
43 NIP (Soortenmanagement)	Nationaal isolatieprogramma	77	0	0	0	0	0
44 Ondersteuning aanpak energiearmoede	Gebouwde omgeving	0	0	40.000	0	0	0
47 Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed	Ondersteuning maatschappelijk vastgoed	0	172	13.496	9.349	0	0

Rijksbreed Klimaat- en energiefonds middelen		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
52 Verduurzaming Groningen en Noord-Drenthe isolatie en ventilatie	Gebouwde omgeving	1.670	1.670	23.670	23.670	23.670	23.670	0
55 Energiehuis SCF (Klimaatfonds)	Gebouwde omgeving	0	156	42.747	976	467	467	467
17 Bijdrage aan agentschappen		10.272	8.380	2.991	2.336	1.694	1.629	0
70 Dienst Publiek en Communicatie	Nationaal isolatieprogramma	1.802	442	1.750	1.740	1.694	1.629	0
76 RVO (Energietransitie en duurzaamheid)	Energiebesparende maatregelen	0	7.630	1.057	0	0	0	0
77 RVO (Uitvoering Energieakkoord)	Uitvoering energieakkoord	421	308	184	596	0	0	0
79 Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed	Duurzaam rijksvastgoed	8.049	0	0	0	0	0	0
20 Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken		0	19.790	43.984	62.701	57.915	52.966	29.147
20 EGO (innovatie)	Nationaal isolatieprogramma	0	4.080	1.750	1.750	1.050	1.110	0
24 Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed	Duurzaam rijksvastgoed	0	15.710	42.234	60.951	56.865	51.856	29.147
2 Bouwregelgeving en bouwkwiteit		12.818	10.965	5.906	4.974	0	0	0
1 Subsidies (regelingen)		12.818	10.965	5.906	4.974	0	0	0
10 Biobased bouwen	Normering en stimulering biobased bouwen	12.818	10.965	5.906	4.974	0	0	0

Tabel Klimaat- en energiefondsmiddelen op de begroting van het (12) Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (bedragen x € 1.000)

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Totaal uitgaven		102.712	97.894	338.783	433.871	355.451	318.398	98.402
Artikel/ Instrument	Klimaat- en Energiefonds maatregel							
HXII artikel 14 - Wegen en Verkeersveiligheid		83.663	72.269	266.684	220.538	139.019	169.217	1.185
Opdrachten		392	1.832	70.988	58.232	56.094	43.953	0
Laadinfra wegvervoer	Laadinfra wegvervoer (incl. slimme laadinfra)	258	0	9.652	545	1.557	28.869	
Laadinfra bouw	Laadinfrastructuur bouw	0	0	58.754	56.023	54.205	15.084	
Zero-emissie zones	Laadinfra wegvervoer (incl. slimme laadinfra)	134	1.832	2.582	1.664	332		
Subsidies		63.501	64.964	189.238	155.632	79.358	121.758	0
Laadinfra wegvervoer	Laadinfra wegvervoer (incl. slimme laadinfra)	41.649	50.948	103.823	79.703	38.136	49.736	0
Laadinfra bouw	Laadinfrastructuur bouw	7.190	7.500	31.500	25.000	2.500	12.500	
SWIM	Subsidie Waterstof in Mobiliteit (SWIM)	14.662	6.516	23.722	28.722	38.722	59.522	0
Inruilregeling brandstofauto's	Inruilregeling brandstofauto's		0	30.193	22.207	0		

Rijksbreed Klimaat- en energiefonds middelen		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Bijdrage aan agentschappen		4.277	5.473	3.958	4.174	3.567	3.506	1.185
Laadinfra		3.438	2.112	1.900	1.861	1.575	2.000	
SWIM		507	484	400	392	394	400	1.185
SPUK laad			1.211					
RVK KF		332	1.666	1.658	1.921	1.598	1.106	0
Bijdrage aan medeoverheden		15.493	0	2.500	2.500	0	0	0
Laadinfra	Laadinfra wegvervoer (incl. slimme laadinfra)	15.493	0	2.500	2.500			
HXII artikel 17 - Luchtvaart		704	1.299	36.118	123.534	89.057	30.250	30.943
Opdrachten		704	1.299	393	393	393	434	293
Luchtvaartverkeer energie	Luchtvaartverkeer Energie op Zee	704	1.240	193	193	193	193	193
Alcohol-to-jet en Duurzame brandstoffen	Alcohol-to-jet en Duurzame brandstoffen	0	59	200	200	200	241	100
Subsidies		0	0	35.725	123.141	88.664	29.816	30.650
Alcohol-to-jet	Alcohol-to-jet	0	0	0	12.228	42.626	16.853	12.887
Duurzame luchtvaartbrandstoffen	Duurzame luchtvaartbrandstoffen (E-fuels)	0	0	30.725	102.913	41.038	12.963	17.763
Aandrijftechnologieën	Aandrijftechnologieën			5.000	8.000	5.000		
HXII artikel 18		10.814	12.769	32.322	79.784	101.104	92.525	65.774
Opdrachten		169	259	605	677	663	694	1.007
Verduurzaming Zeevaart	Verduurzaming Zeevaart	101	115	20	115	115	94	20
Verduurzaming Binnenvaart	Verduurzaming Binnenvaart	68	144	585	562	548	600	987
Subsidies		10.645	12.510	31.717	79.107	100.441	91.831	64.767
Walstroom	Walstroom Zeehavens	10.471	10.000	8.938	18.466	23.963	8.006	0
Verduurzaming Binnenvaart	Verduurzaming Binnenvaart	174	2.510	14.079	34.541	48.538	55.580	52.907
Verduurzaming Zeevaart	Verduurzaming Zeevaart	0	0	8.700	26.100	27.940	28.245	11.860
HXII artikel 21		6.493	10.265	0	0	0	0	0
Opdrachten		827	419	0	0	0	0	0
Circulair doen en gedrag	Bevorderen circulair doen en gedrag	392	219	0	0	0	0	0
Plastics norm	Ondersteuning van o.a. ketenvorming en recyclingtechnieken circulaire plastics	139	0	0	0	0	0	0
Biobased bouwen	Normering en stimulering biobased bouwen	296	200	0	0	0	0	0
Subsidies		5.666	9.846	0	0	0	0	0
DEI+CE	Continuering DEI+CE	1.270	4.372					
Circulair doen en gedrag	Bevorderen circulair doen en gedrag	4.118	2.283					

Rijksbreed Klimaat- en energiefonds middelen		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Plastics norm	Ondersteuning van o.a. ketenvorming en recyclingtechnieken circulaire plastics	224	2.610					
Biobased bouwen	Normering en stimulering biobased bouwen	54	581					
		0	0	0	0	0	0	0
HXII artikel 22		663	148	1.849	8.942	25.197	24.696	0
Opdrachten		663	148	1.849	8.942	25.197	24.696	0
NVS	Nucleaire veiligheid en stralingsbescherming	663	148	1.849	8.942	25.197	24.696	
HXII artikel 97		375	1.144	1.810	1.073	1.074	1.710	500
Opdrachten		375	1.144	1.810	1.073	1.074	1.710	500
Overige opdrachten	Nucleaire initiatieven	375	1.144	1.810	1.073	1.074	1.710	500
Mobiliteitsfonds		Klimaat- en Energiefonds maatregel						
Uitgaven MF fonds		17.823	24.700	47.392	74.178	54.182	47.858	17.950
MF artikel 11		0	4.000	4.000	26.597	25.712	26.712	15.950
Overige reserveringen	Elektrificatie Friese Waddenveren	0	4.000	4.000	8.000	9.000	10.000	15.950
	Opschalen duurzame infra-innovatietechnieken met launching customer programma	0	0	0	18.597	16.712	16.712	
MF artikel 12		0	0	0	0	0	0	
Onderhoud	Geleiderail Zonnepark	0	0	0	0	0	0	
MF artikel 13		9.000	20.700	34.700	28.700	15.700	4.700	2.000
Planning en studies personenvervoer	Verduurzaming dieselspoorlijnen Zutphen-Oldenzaal, Almelo-Mariënberg	9.000	20.700	34.700	28.700	15.700	4.700	2.000
MF artikel 15		8.823	0	8.692	18.881	12.770	16.446	0
Planning en studies	Wind op Zee	8.823	0	8.692	18.881	12.770	16.446	0

Tabel Klimaat- en energiefondsmiddelen op de begroting van het (08) Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (bedragen x € 1.000)								
		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Totaal uitgaven		5.723	14.645	7.110	7.276	8.774	8.848	
Artikel/ Instrument		Klimaat- en Energiefonds maatregel						
1 Primair onderwijs		1.596	745	600	0	0	0	
Subsidies	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed	850	600	600				

Rijksbreed Klimaat- en energiefonds middelen		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Bijdragen aan mede overheden	Technical school SABA	746	145					
3 Voortgezet onderwijs		145	100	0	0	0	0	
Subsidies	Techkwadraat	145	100					
4 Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie		200	7.100	100	0	0	0	
Bekostiging	Praktijkleren		7.000					
Subsidies	Subsidieregeling praktijkleren	0	0	0				
	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed	200	100	100				
14 Cultuur		1.164	4.575	4.285	3.481	3.479	3.479	
Bekostiging	Duurzame monumentenlening	484	3.539	3.539	3.481	3.479	3.479	
Subsidies	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed	160	466	466	0	0	0	
Opdrachten	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed	520	570	280	0	0	0	
16 Onderzoek en wetenschapsbeleid		2.000	1.500	1.500	3.500	5.000	5.000	
Bekostiging	Horizon Europe Partnerschap Driving Urban Transition II	0						
	NWA-call Visserij							
	NWA-call Biodiversiteit Brazilië							
	Kernenergie	2.000	1.500	1.500	3.500	5.000	5.000	
25 Emancipatie		288	295	295	295	295	369	
Opdrachten	Vrouwen in de techniek (gendergelijkheid)	288	295	295	295	295	369	
95 Apparaat Kerndepartement		330	330	330	0	0	0	
Eigen personeel	Maatschappelijk vastgoed: Ondersteuning maatschappelijk vastgoed	330	330	330				

Tabel Klimaat- en energiefondsmiddelen op de begroting van het (16) Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (bedragen x € 1.000)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Uitgaven	3.977	3.739	3.761	3.177	3.177	3.177	0
Artikel/ Instrument	Klimaat- en Energiefonds maatregel						

Rijksbreed Klimaat- en energiefonds middelen		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
4 Zorgbreed beleid		2.687	2.903	600	0	0	0	0
Subsidies	Duurzame Zorg	850	904	600	0	0	0	0
Bekostiging	Projectaanvragen Caribisch Nederland	1.209	1.942	0	0	0	0	0
Bijdrage aan medeoverheden	Projectaanvragen Caribisch Nederland	628	57 0		0	0	0	0
6 Subsidie		1.290	836	3.161	3.177	3.177	3.177	0
Subsidies	KIP MV		600	600	0	0	0	0
Opdrachten	BOSA	1.290	236	2.561	3.177	3.177	3.177	0

Tabel Klimaat- en energiefondsmiddelen op de begroting van het (14) Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (bedragen x € 1.000)

		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Totaal uitgaven		79.536	73.556	149.006	162.890	148.497	136.367	79.104
Artikel/instrument	Klimaat- en Energiefonds maatregel							
21 Land- en tuinbouw		28.619	53.262	98.166	97.650	98.361	93.537	79.104
Subsidies	Subsidieregeling schone en emissieloze landbouwvoertuigen	0	7.740	17.942	3.250			
	EG-regeling (Energie- efficiëntie Glastuinbouw)	22.834	23.529	27.834	27.705	40.030	33.238	
	Distributienetten Glastuinbouw	3.952	12.362	45.335	59.423	55.409	58.464	79.104
Leningen	Normering en stimulering biobased bouwen	261	0					
	Normering en stimulering biobased bouwen	1.200	8.112	7.055	7.272	2.922	1.835	
	Normering en stimulering biobased bouwen	372	1.500	0				
Opdrachten	Caribisch Nederland		19					
22 Natuur, visserij en gebiedsgericht werken		44.494	15.401	50.285	65.122	50.036	42.830	
Subsidies	Wind op zee	6.978	0					
	Ecologisch impulspakket Wadden	3.494	0					
Opdrachten	Wind op zee, Natuur en biodiversiteit	4.633	5.914	27.414	39.102	21.221	13.221	
	Wind op zee, Duurzame visserij	772	9.487	22.871	26.020	28.815	29.609	
	Ecologisch impulspakket Wadden	58	0					
Bijdrage aan medeoverheden	Wind op zee	28.559	0					
23 Kennis en innovatie		3.960	2.379	538	118	100	–	
Subsidies		2.941	1.282	517	118	100		
Opdrachten		58	83	21				
Bijdrage aan baten- lastendiensten		961	1.014					

Rijksbreed Klimaat- en energiefonds middelen	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
24 Uitvoering en toezicht	2.463	2.514	17	0	0	0	
Bijdrage aan baten-lastendiensten	2.463	2.514	17				

Tabel Klimaat- en energiefondsmiddelen overige departementen (bedragen x € 1.000)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Uitgaven overige departementen	50.029	360	35.882	180	–	–	–
Ministerie van Justitie en Veiligheid	–	–	24.121	–	–	–	–
Bekostiging politie			24.121				
Maatschappelijk vastgoed							
Ministerie van Asiel en Migratie	–	–	11.401	–	–	–	–
Bijdrage aan ZBO's/RWT's			11.401				
Maatschappelijk vastgoed							
Ministerie van Sociale zaken en werkgelegenheid	360	360	360	180	–	–	–
Subsidies	360	360	360	180			
Maatschappelijk vastgoed							
Ministerie van Defensie (Defensiematerieelbegrotingsfonds)	42.361	–	–	–	–	–	–
Opdrachten	42.361						
Maatschappelijk vastgoed							
Ministerie van Financien	7.308	–	–	–	–	–	–
Bijdrage aan medeoverheden	7.308						
Nationaal Isolatie Programma							

Tabel Klimaat- en energiefondsmiddelen op de begroting van het Klimaat- en energiefonds (bedragen x € 1.000)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Klimaat- en energiefonds (KEF)	–	–	772.177	1.741.954	2.210.400	2.164.439	2.098.889
01 Kernenergie	–	–	616	612.510	1.050.939	1.234.522	1.520.186
02 CO ₂ vrije gascentrales		–	–	–	–	–	–
03 Energie-infrastructuur	–	–	228.595	303.327	310.765	98.968	37.710
04 Vroege fase opschaling	–	–	60.130	250.609	388.725	566.664	432.669
05 Verduurzaming industrie	–	–	482.836	572.078	437.971	264.285	108.324
06 Verduurzaming gebouwde omgeving	–	–	–	3.430	22.000,0	–	–